

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
зкладами освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
АКАДЕМІЧНА УСПІШНІСТЬ СЕРЕД СТУДЕНТІВ
ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКАРПАТСЬКОГО
УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ.

САНТО ЖОФІЯ ВАСИЛІВНА

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 103-Вн від 23.11.2022 року

Науковий керівник:

Поллої Каталін Дезидерівна

PhD, доцент

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

**Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладами освіти**

Кваліфікаційна робота

**АКАДЕМІЧНА УСПІШНІСТЬ СЕРЕД СТУДЕНТІВ
ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКАРПАТСЬКОГО
УГОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ ІМ. Ф. РАКОЦІ ІІ.**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Санто Жофія Василівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: Поллої Каталін Дезидерівна

PhD, доцент

Рецензент: Гуттерер Єва Войтехівна,

старший викладач

Берегове
2023

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés
Tanszék

TANULMÁNYI EREDMÉNYESSÉG A II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA PEDAGÓGUSKÉPZÉSBN RÉSZTVEVŐ HALLGATÓI KÖRÉBEN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Szántó Zsófia

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Dr. Pallay Katalin

PhD, docens

Recenzens: Hutterer Éva

adjunktus

Зміст

Вступ	6
1.Ефективність та результативність навчання	8
1.1. Поняття та функціонування ефективності і прогрес студентів.....	8
1.2. Ставлення до навчання та ефективність.....	11
1.3. Навчальні досягнення у відзеркаленні таланту та здоров'я.....	13
2. Навчальна ефективність у вищій освіті	15
2.1. Роль студентів щодо ефективності закладу.....	15
2.2. Структура сім'ї та ефективність.....	17
2.3. Вплив спорту на результативність.....	19
3. Методологічне підґрунтя дослідження	24
4. Навчальні досягнення студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II	26
4.1. Соціальне підґрунтя студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II.....	26
4.2. Результати студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці.....	45
4.3. Спортивна діяльність студентів Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II.....	48
Висновки	50
Резюме	52
Використана література	53
Додатки	55

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
1. Tanulmányi eredményesség	8
1.1. Az eredményesség fogalma és működése, a hallgatói előrelépés.....	8
1.2. Tanulási attitűd és eredményesség.....	11
1.3. Tanulmányi eredményesség a tehetség és az egészség tükrében.....	13
2. Tanulmányi eredményesség a felsőoktatásban	15
2.1. A hallgatók szerepe az intézményi eredményességben	15
2.2. Családstruktúra és eredményesség.....	17
2.3. A sport hatása az eredményességre.....	19
3. A kutatás módszertani háttere	24
4. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak tanulmányi eredményessége	26
4.1 A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak a társadalmi háttere.....	26
4.2. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak eredményességi mutatói	30
4.3. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak eredményességét befolyásoló tényezők	45
4.4. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak sportolási tevékenységei és annak hatása az eredményességre.....	48
Összefoglalás	50
Резюме	52
Felhasznált irodalom	53
Melléklet	55

Bevezetés

A szakdolgozat témája *Tanulmányi eredményesség a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésben résztvevő hallgatói körében*. Azért esett erre a témára a választás, mert érdekelt, hogy mi tartozik az eredményesség fogalmához a felsőoktatásban. Továbbá az is motivált, hogy viszonylag terjedelmes irodalmi áttekintése van a témának, mivel sok kutatást végeztek már ebben a témakörben, a feldolgozása segített az elemző munkámban. Alsó tagozatos tanítóként fontos feladat lesz megszerettetni a gyerekekkel a tanulást, motiválni őket az eredményességre, növelni a versenyszellemet, motiválni a tanulmányi vetélkedőkön való részvételre, hogy később minél többen bekerüljenek a felsőoktatásba és ott eredményesen teljesítsenek.

Az eredményesség, a teljesítményértékelés napjainkban egyre nagyobb jelentőséget kap, mind a közoktatásban, mind a felsőoktatásban. A hallgatói eredményesség az intézmény eredményességéről is képet mutat. A hallgatói eredményesség számos szempontból megközelíthető, a szakirodalmi feldolgozás során törekedtünk az eredményességi mutatók feltérképezésére és bemutatására. Egyrészt az oktatási rendszerbe való befektetések megtérülése, a társadalmi mobilitás, státusemelkedés, az oktatáspolitikai, oktatásszociológiai szempontjaiból is elemezhetjük. Másrészt dimenzióikhoz hozzátartozik a megszakítás nélküli tanulmányi idő, a folytonos előrehaladás. Ide sorolhatjuk az előre kitűzött tanulmányi cél melletti elköteleződést, ami a kiválasztott felsőoktatási intézmény és szak melletti kitartást jelenti. Eredményességi dimenzióként tekinthetünk a felsőoktatási intézmények által nyújtott tanulmányi tevékenységek lehetőségének igénybevételére és az ilyen jellegű tevékenységek keretében elért eredményekre. További eredményességi dimenzióként szolgálnak a felsőoktatási intézményekben elért tanulmányi és tudományos teljesítmények.

A tanulmányi eredményesség vizsgálata szociológiai szempontból is megközelíthető. Kutatások igazolják, hogy a hallgatók családi háttere, szocioökonómiai státusza, etnikai hovatartozása, neme, társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességre. Kutatásom segítségével képet kaphatunk arról, hogy egy kisebbségi felsőoktatási intézményben milyen eredményességi mutatókról számolhatnak be a pedagógusképzésben résztvevő hallgatók. Mivel a tanulmányi eredményesség az intézmény eredményességét is tükrözi, arra is külön figyelmet szeretnék fordítani, hogy melyik szakon tanulnak a legeredményesebb hallgatók. A témaválasztás egyik legfőbb oka, hogy képet kapjunk arról, melyek azok a tényezők, amelyek leginkább befolyásolják a kisebbségi létben élő pedagógusképzésben résztvevő hallgatók tanulmányi eredményességét.

A kutatás arra keresi választ, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésben résztvevő hallgatói között milyen különbségek és hasonlóságok fedezhetők fel a tanulmányi eredményesség terén. Ezen kívül fel szeretném tární, hogy mely szociokulturális és demográfiai tényezőknek van szerepük a tanulmányi eredményesség formálásában. Ezek közé soroltuk a családi állapotot, a hallgatói munkavállalást, a szülők iskolai végzettségét, anyagi helyzetet, változást a családi életben, szabadidős programokat, sportolási szokásokat.

A kutatás fő módszereként a kérdőíves felmérést választottuk. A kérdőív elkészítésénél korábbi hallgatói eredményességet vizsgáló kutatásokat vettünk alapul. A kérdőívben zárt kérdéscsoportokat tettünk fel a vizsgált célcsoportnak. A kérdőív első része a legfontosabb társadalmi háttérváltozókra irányuló kérdéseket tartalmazta, a második részben a hallgatói eredményességre irányuló kérdéseket tettük fel, míg a harmadik rész a sportolási szokásokra kérdezett rá. A teljeskörű felmérés kiterjedt a II. RF KMF pedagógusképzésben résztvevő hallgatóira. Jelen esetben az alábbi szakon tanuló hallgatókat vontuk be a kutatásba: biológia, földrajz, informatika, kémia, matematika, angol, magyar, ukrán és német nyelv, természettudományok, történelem, óvodapedagógia és tanító szakok.

Az elméleti rész megírásában Szemerszki Marianna és Pusztai Gabriella munkái voltak legnagyobb segítségünkre, akik kiemelten foglalkoztak a felsőoktatásban résztvevők tanulmányi eredményességével.

A munka négy fő fejezetből és alfejezetekből tevődik össze. Az első fejezetben kifejítjük az eredményesség fogalmát, illetve bemutatásra kerül, hogy a tanulók eredményessége mellett, a tanári eredményességre is nagy hangsúlyt kell fektetni. A második fejezetben kitértünk arra, hogy mikor eredményes egy felsőoktatási intézmény, Továbbá azt mutatjuk be, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hatással vannak a tanulmányi eredményességre. A harmadik fejezet a kutatás módszertani hátterét ismerteti, bemutatjuk a vizsgálati mintát, a mérőeszközt, kutatási kérdéseinket és hipotéziseinket. A negyedik fejezet a kutatás empirikus eredményeit ismerteti, melyben részletesen bemutatjuk a kutatás eredményeit, választ kapunk a kutatási kérdéseinkre és hipotéziseink tesztelésére.

1. Tanulmányi eredményesség

Jelen fejezetben a tanulmányi eredményesség definiálására kerül sor. Bővebben kifejtem, hogy mi kapcsolódik a tanulmányi eredményességhez, hogyan lehet mérni azt. Feltárom, hogy mit jelent a hallgatói előrelépés, továbbá bemutatom a hallgatói attitűd és a tanulmányi eredményesség kapcsolatát.

1.1. Az eredményesség fogalma és működése, a hallgatói előrelépés

A tanulmányi eredményesség intézményen belül mérhető, többdimenziós és legalább öt építőelemből felépíthető. Az első dimenzió magában foglalja a tudományos karrier folytonosságának tovább haladását, kitartás a tanulmányi céljaink mellett, aminek az eredménye a jövőben nyilvánul meg. A második dimenzióba soroljuk a tudásszerzés lehetőségével élést, amit a felsőoktatási intézmények kínálnak. Ide tartoznak az önként vállalt tanulmányi tevékenységek és ezek által keletkezett eredmények. A felsőoktatásban az eredményesség harmadik dimenziójában az akadémiai és tudományos normákat fogadják el (Bander, 2015). Ez a tényező a társadalom diplomásainak, akik hozzájárulhatnak kisebb vagy nagyobb együttműködő közösségeik kohéziójához, az emberi viselkedés, mint önálló dimenzió mintázatának előre jelzőjeként. Az eredményesség negyedik dimenziója a munkára való hajlandóság. A felsőoktatás évei a munkával kapcsolatos értékek, normák és attitűdök formálása. Az eredményesség ötödik dimenziójaként a továbbtanulást és az önképzésre való hajlandóságot sorolják, mert ez elkerülhetetlen a dinamikus változó környezetbe (Pusztai, 2014).

A tömeges felsőoktatás világában a hallgatói eredményesség fogalma nem tisztázódott. Az ezredfordulón született művekben egyre gyakrabban kell magyarázatot keresni a hallgató kudarcára, lemorzsolódására vagy a saját intézményében való csalódásra. Elsősorban azt tartva szem előtt, hogy a különböző hallgatói csoportok milyen okokból nem tudják eléggé kiaknázni a kibővült felsőoktatásból adódó előnyöket. A hallgatói teljesítménymutatók osztályozásának egyik lehetséges szempontja lehet a felsőoktatási rendszer eredményesség mérése, továbbra is értékeltek, vagy támaszkodnak külső referencia rendszerekre (Pusztai, 2011).

Eredményességi mutatókat hoztak létre, abból a célból, hogy felderítsék az összefüggéseket az eredményesség és az elégedettség között. Egyrészt az eredményességi mutatók tartalmazzák az objektíven értékelhető elemeket, például az elmúlt fél év átlagos szintjét, az idegen nyelv ismeretét és a nyelvvizsgákat. Másrészt, a hallgatók szubjektív felfogásától kezdve, vizsgálja a tanuláshoz való motivációs kapcsolatot (például: mennyire érzi magát motiváltnak egy százfokú skálán, milyen gyakran jár órára, milyen fokú az aktivitása a szemináriumon, milyen alaposággal készül

vizsgára stb.) 14 ítemet használtak fel és a kapott eredményességi mutatók alapján három csoportra osztották fel a válaszadókat. Az első csoport lett az igen eredményes hallgatók csoportja, átlag felett voltak motiváltak ezek a hallgatók (Engler, 2014). A kutatásban kevésbé meghatározónak mondhatjuk a megelőző iskolai végzettséget. Viszont azokat, akik gimnáziumban érettségiztek, azokat az eredményesebb hallgatók között találjuk. A házasságban élők teszik ki az igen eredményes csoport felét. Azok, akik egyedülállók sokkal rosszabbul teljesítenek, mint azok, akik párkapcsolatban élnek. Jelentősen meghatározók a felnőttkori továbbtanulás döntésében a belső motivációk, illetve ez az eredményesség szempontjából is fontos. Belső motivációk a szak iránti érdeklődés, a tudás gyarapításának igénye, fejlesztése a már meglévő ismeretnek, szellemi frissesség ébren tartása. Ez mind párhuzamosan növekszik az eredményesség mértékével. Fordított arányosság áll fenn a külső motívumok esetében, a munkahelyi előrelépés, a diploma megszerzése miatt továbbtanulókat, illetve a szülői háttér ösztönzéséből érkező hallgatókat a kevésbé eredményes csoportban találjuk meg leginkább. Azzal az állítással, hogy a levelező tagozatos hallgatóknak nagyobb megterhelést jelent a tanulás, mindhárom csoport egyforma mértékben ért egyet. Hasonló arányban gondolják úgy, hogy munka és család mellett nehéz jól teljesíteni. A tanulási attitűd és az eredményesség kapcsolatának bemutatása mellett szükségesnek érezzük a tanulmányok kapcsán felmerülő problémák vázolását annak érdekében, hogy a hallgatói elégedettség kérdésében teljes képet kapjunk (Engler, 2014).

Ebből következhet, hogy egyaránt a felsőoktatásban és gimnáziumokban a nők vannak többségben, ezt magyarországi és más fejlett országok nemzetközi eredményei is bizonyítják. Az iskolák eredményességi mutatói lehetnek az felvételi vizsga eredmények, érettségi eredmények, illetve a sikeres tanulmányi versenyeken való részvétel. A diákok tanulmányi eredményei mellett az eredményességet mutatja meg a munkaerőpiaci elhelyezkedés és a továbbtanulási arány felsőoktatásban. Felsőfokon az eredményesség mérésének technikája nem annyira kidolgozott, mint a középfokú képzés szintjén. A kutatások vizsgálják a nyelvvizsgával való rendelkezést, egyetemekre és főiskolákra való továbbtanulási terveket, doktori fokozat tervezését, külföldi tanulmányutakat (Engler, 2014).

Egyes eredmények szerint a tanuló eredményességében nem az iskola hatása a befolyásoló, hanem a tanuló családi háttere és az egyéni képességek számítanak inkább. Horn és Sinka (2006) eredményei szerint az eredményességet 42%-ban a tanulók társadalmi háttere magyarázza, és az iskola által befolyásolható tényezők csak 5%-ot magyaráznak (Fényes, 2009).

Egy másik kutatás azt vizsgálta, hogy a tanulói osztályok összetétele és az iskola milyen hatással van a tanulók eredményességeire. Több kutatás azt mutatja, hogy a diplomás szülők gyerekeinek az eredményessége pozitív. 1996-ban a lányok 60%-a, a fiúk 49%-a akart

továbbtanulni az USA-ban. 2003-ban a magyarországi eredmények szerint a lányok 64%-a, a fiúk 58%-a jelentkezett felsőfokú továbbtanulásra. Amennyiben a lányoknak nem sikerül teljesíteni a bemeneti követelményeket, ők nagyobb arányban fognak újra próbálkozni, míg a fiúk már inkább ebben az esetben szakmát választanak. Napjainkban a lányok a felsőoktatásban eredményesebben teljesítenek, mint a fiúk. Ez azzal is magyarázható, mivel a tudás mellett a szorgalom is fontos, ami a fiúkra nem nagyon jellemző. A fiúk kevésbé tudnak figyelni az iskolában, a közös munka nehezebben megy, kevésbé segítőkészek, kevésbé tudják követni a házi feladatot és az egyéb iskolai tananyagokat. Ez csökkentheti a fiúk továbbtanulási kedvét. Vizsgálták még azt is többváltozós módszerekkel, hogy a felsőoktatásban tanulók anyagi és kulturális háttér különbsége hogyan befolyásolja a tanulmányi eredményességet (Fényes, 2009).

Az elmúlt tíz évben a hallgatók eredményességének ellenőrzése meredeken nőtt a kutatási folyamat során, a lehetséges magyarázó változók köre pedig egyre szélesebb lett. Az érintett területek, ahol azonban a tanulók közötti eltérések pontos okait keresik, a hagyományos kemény változók alapján mintha visszahúzódnának, és abban a lehetséges ok-okozati összefüggésben volt az elmúlt egy-két évtizedben a kutatók érdeklődésének előtérbe kerülése, mint például a munka motivációja, szakmai és tudományos identitás és tudományos habitus. Persze ez nem húzza keresztül azt a bejárat utat, amit az eredményesség vizsgálatában már megtett például (Fényes, 2010) a nemekről, vagy az iskola fenntartójának eltérései (Pusztai, 2009).

Látnunk kell, hogy a diákok eredményessége nagyrészt az egyenlőtlenség újbóli megjelenésével függ össze, és a tudományos terület végzése után munkát találhatnak, amiért fizetést kapnak. Szerintük a tanuló hatékonysága, kapcsolata a tanulással, például a szülő végzettsége vagy státusza a meghatározható és felfogható tulajdonságok a gondolkodás és a gyakorlat területén. Sok kutatási téma fontossága a hallgatók eredményességében rejlik. Megtervezni a karrierutakat, a döntési mechanizmusokat és ezért ez a jelenség szorosan összefügg a társadalmi változásokkal is. A hallgatói eredményesség vizsgálata azt hangsúlyozza, hogy a hallgatói időszakban egyrészt a tapasztalatok jellemzői beépülnek az előző évek tapasztalataiba és azok eredményességében, az iskolához kapcsolódó eredményesség, valamint a tanár modellje és az általuk közvetített elvárások, társadalmi és az általuk megszerzhető támogatások. Ez a koncepció motivációra és önértékelésre is alkalmas és az itt tapasztalt különbségek nemcsak eltérő képességjellemzőkkel tudja magyarázni (Bocsi, 2015).

Kommaraju és Nadler (2013) szerint a kognitív képességen kívül vannak más funkciók is. A pszichológiához szorosan kapcsolódó tényezők szintén befolyásolják a hallgatók tanulási eredményességét.

A tudományos identitás, személyiség, eredménymechanizmusok és akadémiai elismerési gyakorlatok összessége bizonyos jellemzőket biztosítanak, hogy lehetővé tegyék a hallgatók számára biztosított sikeres tanulást. Ennek elemei az önhatékonyság. Ez azt jelenti, hogy az egyén meggyőződik saját cselekvési képességeiről, saját eredményességéről; önbizalom az akadémiai területeken, abban való hit, hogy jó eredményeket tud elérni. A másik fókuszpont a munkához kapcsolódik, mivel nem csak a tanulmányi eredményességet mérik, hanem a munka is összekapcsolódik a hallgatói eredményességgel. Arra a következtetésre jutottak a kutatások eredményeiről, hogy a hallgatói eredményesség összefügg a munka habituális és identitás-elemeivel. A kapcsolat logikusnak tűnik, hiszen a munkaerő-piaci célok és az azok elérésére kialakított technikák az egyetemeken olyan eredményességgel kapcsolatos itemek meglétét prognosztizálhatják, mint a konferencia szereplések és publikációk, vagy más a munkaerő-piaci beilleszkedést elősegítő elemek (például önéletrajzok megléte) (Bocsi, 2015).

1.2. Tanulási attitűd és eredményesség

Felnőttek számít minden felsőoktatásban résztvevő hallgató, eltekintve a képzési formától. Minden, ami a tanítási folyamathoz kapcsolódik a tanulás különböző formáiban az oktatás szintjét és típusát tekintve a hallgatók motivációja és tevékenysége a központi kérdés. A felnőttek belső tanulási motivációi a következők: érdeklődés, kulturális szórakozás, a tudás fejlesztésének öröme, az elmaradottságtól való félelem, az állandó érzelmek és határozottság, tudásvágy, kíváncsiság, ambíció, elismerés iránti vágy. Ez magában foglalhatja a magányból való tanulás vágyát vagy a kommunikáció hiányát. A regionális tanulmányok során a hallgatók rész munkaidőben tanulnak felsőoktatási intézményekben (Kerülő, 2013). Kutatások során megvizsgálták az eredményesség és az elégedettség összefüggését. Az eredményes csoportok kialakításakor azt tapasztalták, hogy a felnőtt hallgató esetében az eredethez gyengülni látszik, és a hallgató jelenlegi magánéletének hatása erősödik. Például a tartós párkapcsolat pozitívan hathat a tanulmányi eredményességre. Akik jobban teljesítenek, azok intenzívebb kapcsolatot tartanak a tantestülettel és hallgatótársaikkal. Azok a hallgatók, akik a felsőoktatásba már erős belső motivációval érkeztek, a tanulmányaik során végig bennük van ez a motiváció. A gyenge osztályzatokkal rendelkező diákok azonban külső motivációval rendelkeznek. Elvárásaik, elégedetlenségük a képzés felépítésére és körülményeire fókuszál. Az eredményesség és a siker fogalma átjárja mindennapjainkat. Az elmúlt években évtizedeken keresztül az eredményességekutatás egyre nagyobb teret nyert az oktatás területén. Rendkívül sokszínű és többdimenziós jelentésű tartalommal társul (Széll, 2015).

Bár a közoktatás kutatásában nincs szakmai konszenzus a tanulmányi eredményesség minden kritikát kiálló mutatójáról, a tömeges felsőoktatás világában azonban még kevésbé tisztázódott a hallgatói eredményesség. Az egyik módszer, amellyel a kutatói közösség korán konszenzusra jutott, negatívan oldja meg a problémát. Az eredményesség fogalmát illetően, a hazai alapképzési követelményeket meghatározó dokumentumok szerint, a hallgató az intézmény elhagyása után ideális esetben magasabb szintű az alapképzése, általános műveltsége van egy értelmiségi személyiségnek. Tanulmányain kívül ismerje és megértse a tudományos területhez kapcsolódó alapfogalmakat és elvek magyarázatát (Engler, 2014).

Korábbi elemzések során a felsőoktatás funkcionális differenciálódását figyelembe véve többdimenziós hallgatói eredményesség-fogalommal dolgoztak. Az egyik dimenzió a diplomás pályafutás vállalására való készség érzése volt, ami a legtöbb foglalkoztatással és a munkával való kapcsolatot szemlélteti. Egy másik eredményességi dimenzió a felsőoktatás következő szintjére való belépési szándékot vették figyelembe. Kifejezetten a felsőoktatás átalakítása az átfedő ciklusok felé történik, a felső szinteken mindig kevesebb a hallgató, kevesebben jutnak be, akár szelekció akár önszelekció eredményeképp. Az oktatási rendszer magasabb szintjének megcélózása, a továbbtanulás szándéka tehát elfogadható mutatója a sikernek (Pusztai, 2011).

A hallgatói teljesítménymutatók egyik lehetséges osztályozási szempontja talán az, hogy az eredményességet a felsőoktatás relációs rendszerében értékelje a külső referenciarendszereket, vagy támaszkodjunk azokra. Felsőoktatási karrier belső mutatóit felsőoktatás világában kerestek. E mutatók szerint az eredményesség sikeresnek tekinthető, vagyis a személyes karriertervek szerint a felsőoktatás minden szintjére való belépés, a bennmaradás, a szintek közötti továbbhaladás sikere, a vizsga eredményeinek változása egyéni vagy összesített átlagok szerint, a be- és kilépéskori mérés feltételező haladása, és akár elkötelezettség a tudományos tanulmányokban, és a hallgatói munkavégzésben (Pusztai, 2011).

A hallgatók munkahelyi vagy piaci eredményességének külső mutatói közé tartozik a sikeres foglalkoztatás, a munkaközvetítés, amelyet a munkaadók keresnek szakmai hozzáállással. Az ember a munkával való tapasztalatokat a munkahelyen szerzi, ezért ennek az eredményességét nem kérhetik a felsőoktatásban. Komolyan kell venni a hallgatói eredményesség mutatóit a felsőoktatásban. Az eredményesség egyik szintje a tudás, a kíváncsiság, a tudomány és még magában foglalja a művészet és más kultúrák iránti érdeklődést; a másik a fizikai és mentális egészség, világos jövőkép és munka, alkalmazkodóképesség és küzdőképesség; harmadik az informális és formális kommunikáció, a mások motiválásának és irányításának képessége, társadalmi és közösségi felelősség, önkéntes szolgálat. A felsőoktatás hatékony működése nemcsak a munkaerőpiacot, de a társadalmi kohézió komplex koncepciójából kiindulva, a

hallgatók eredményessége sok szempontból tesztelhető. Gazdasági, társadalmi és az etikai értelmezés hatóköre szerint, a felsőoktatásból kilépő emberek a társadalmi tőke mellett, az erkölcsi tudatosság elsajátítása szempontjából, a növekedésbe helyeztetheti magát, amelyből a hallgatói eredményesség belső mutatói, a tanulmányi területtől függetlenül mindenkire alkalmazható. Az emberi tőke által mért eredményesség legyen tudatosan kifejezve a legnagyobb befektetéssel járó tanulási tevékenységekben, amelyben a hallgatók részt vesznek, és az egyetemet értelmes kihívásnak tekintik (Pusztai, 2011).

Az eredményes hallgató, gondolja úgy, hogy felsőoktatása gyakorlati és önkéntes tevékenység. Emellett extra munkát végzett, amely természetesen megfelel az intézményi normarendszer azonosulásával (Pusztai, 2011).

Mérni kell a nagy oktatási rendszerek teljesítményét, vagyis az oktatási eredményeket a tanulás előrehaladásának mutatóit (lemorzsolódás, ismétlés, utána követés, beiskolázási arányok) tanulmányi teljesítmény (évfolyamok, félév, év végi osztályzatok, átlagos pontszámok, teszt eredményei), vagyis a hagyományos output indikátorok voltak a legkézenfekvőbb eszközök. Az eredményes iskolákról szóló korábbi tanulmányokból öt tényezőt azonosítottak: fontosabbá kell tenni az alapkészségek fejlesztését, megfelelő (szakmai) vezetés, biztonságos és rendezett környezet, nagy reményeket fűz a hallgatók tudásához, mindig értékelje a hallgatók előrehaladását. A későbbi vizsgálatok ezeket megerősítették és kiegészítették (Gyökös, 2015). A tanárok közötti szakmai együttműködés minősége, a szülők bevonása, az oktatás tartalma és minősége, iskolai és tantermi klíma. A kutatási eredmények szerint a tényezőket jelenleg osztálytermi, illetve tanulási és tanítási szinten veszik figyelembe. Az iskolai eredményességet meghatározó tényezők között egyre nagyobb hangsúlyt kap a tanári munka hatékonyságának tesztje. A különböző iskolák eredményességben bekövetkezett változások vizsgálata során fokozatosan felszínre került az a gondolat, hogy az iskolák és a tanárok eredményessége a tanulócsoportoktól és a tantárgyaktól függően is eltérő lehet. Ugyanis azok az oktatók, akik az alacsonyabb társadalmi státuszú diákokat oktatnak, más módszereket is hatékonyan alkalmazhatnak (Szemerszki, 2015).

1.3. Tanulmányi eredményesség a tehetség és az egészség tükrében

A tehetség, olyan személyekben nyilvánul meg, akiknek a tanulmányi eredményei kiválóak. Bagdy és társai (2014) azt vizsgálták, hogy a fiatalok számára szükséges-e a személyiségfejlesztés, mentális és pszichológiai támogatás. A kutatásokban legfőbbképpen a megmutatókozó tehetségekre koncentráltak, akik a saját korosztályukhoz képest már kiemelkedést mutatnak, motiváltak és kreatívak (Bacsikai, 2020).

Ceglédi (2018; 2020) olyan tehetségekkel foglalkozott, akik hátrányos helyzetben vannak. Megállapította, hogy kiemelten fontos szerepe van, hogy ebben a helyzetbe lévő tehetségek is kibontakozzanak. Sinkó (2009) és Fekete (2019) kiemeli, hogy a tehetséges gyermekek felfedezésekor, nemcsak a pedagógusokra és a szakemberekre kell hagyatkozni, fontos a szülői feladatok, motivációk is (Bacskai, 2020).

2. Tanulmányi eredményesség a felsőoktatásban

Jelen fejezetben bemutatjuk a hallgatók szerepét a felsőoktatási intézmény eredményességére. Számos kutatás igazolja, hogy az eredményességet befolyásolja, a családi háttér, a hallgatók szociodemográfiai háttere, illetve a sportolás is. Ennek megfelelően jelen munkában a felsorolt tényezők szerepe is bemutatásra kerül.

2.1. A hallgatók szerepe az intézményi eredményességben

Számos kutatást végeztek a felsőoktatási hallgatók eredményességéről, elsősorban azokra a társadalmi háttérre és korábbi iskolai karrierre összpontosítva, amelyekből a fiatalok bekerülhetnek a felsőoktatásba. A közgazdaságtan szerint a nagy presztízsű elitképzés megszerzése annak eredményeként tekinthető, hogy a hallgatókat olyan piacra irányítják, amely piacképes és jövedelmező lehetőségeket kínálhat. Ennek alapján sikeresnek tekintjük azokat a hallgatókat, akik a fenti jellemzőkkel felvehetők a felsőoktatási kurzusokra, felvételt nyert vagy sikeresen teljesítette a feladatot. Az oktatási alrendszer egy részének önálló kettős értéke van, ezért megfogalmazható a kérdés, hogy a belépő hallgatók hogyan tudják kialakítani saját készségeket, értékeket, attitűdöket. Azokban az országban, ahol a lehetőségeket erősen befolyásolja a végzettség szintje, a fokozatok és az osztályzatok, a diplomaeredmények közötti különbség, megfelelő mértékűnek tűnik az előrehaladás szempontjából, mert az utóbbi értéke változó a hallgatók között. Az intézmény tanítási teljesítményének megszerzésére alkalmasabb módszer szerint, az intézmény hatása az iskolai végzettség szintje. A szülők csoportjából származó gyermekek input-output teljesítménye kulturális hovatartozás alapján az egyes hallgatók teljesítményét összehasonlították a hasonló társadalmi háttérrel rendelkező hallgatók teljesítményével. Megfigyelhető a csoportok összehasonlításakor a valódi különbség nem a csoportátlagok közötti különbség, hanem az átlagtól való eltérési különbség, ami a hátrányos helyzetű csoportokban sokkal nagyobb a többi csoporténál (Pusztai, 2011). Abban, hogy a jó hírű elitképzés fenntartható eredmény legyen, irányítani kell a hallgatókat olyan karrier folytatására, amely piacképes és jó jövedelmi potenciált biztosíthat. Hangsúlyozzák az egyetemek, mint oktatási intézmények fontosságát. Csak a hallgató inputja és outputja közötti elmozdulás ismerete alapján értékelhető, vagyis a hallgatók haladásának általános teljesítménye az erőssége. Az eredményesség mérésére használt módszer a különbségek miatt még mindig változatos lehet. A leggyakoribb szempontok a pedagógusok, kutatók képesítése, a tudományos hírnév, túljelentkezés mértéke, a hallgatók és szakértők véleménye, érettségi arány, diplomások elhelyezkedési aránya.

Több évtizedre tekintenek vissza a hazai Monitor és nemzetközi IEA (International Energy Agency – Nemzetközi Energia Ügynökség) kutatásoknak az iskolai tanulói teljesítményt elemző vizsgálatait. A hazai iskolarendszer eredményességének nemzetközi összehasonlítására alkalmasak, a hallgatók iskolai tudására vonatkozó mérések. Több tényezőből tevődhet össze az iskolai tudás fejlesztése. Legfőbb célja az, hogy a képzésben résztvevő egyén az elsajátított képességet és a tudást fel tudja használni és gyarapítsa a saját személyiségét, növelni tudja a munkába való pozícióját és hasznos legyen a társadalom számára. Az emberi tőkeberuházás egyik formája a tanulás, amely formális és oktatási intézményektől független szervezeti keretek között zajlik. Az iskolai tudás mértékét az oktatás értéke határozza meg (Vári, 1999).

1999-ben a JPTE (Janus Pannonius Tudományegyetem) Tanárképző Intézetének kutatócsoportja iskolatípusokra és településtípusokra iskolai tudásvizsgálatot végzett. Kérdőívek segítségével az családoktól és az igazgatótól nyert adatok kiegészítették munkaerőpiaci, oktatási, népességmozgalmi adatokkal. Két indexszel mérték a tanulók teljesítményét. A hagyományos ötfokú iskolai érdemjegyen kívül a tanulói teljesítmények változóját nyolc tantárgyi és hat gondolkodási teszt összesített eredményei alkották. A családok szociokulturális hátterének kérdései álltak a középpontban. A családi kérdőívekkel rögzített információkat 711 változóval jellemezték. Mérték a család kulturális eszközellátottságát, olvasási-, művelődési- és szabadidős szokásait. Feltárták az iskolások lakáskörülményeit, szociális, egészségügyi, jövedelmi és vagyoni helyzetét (Reisz, 2002).

Az igazgatókkal felvett adatlapok témaköreit 94 változó tartalmazza. Az intézményi alapellátás körében tájékozódunk az iskola telephelyéről, fenntartójáról, társulási státuszáról, gazdálkodási formájáról. Az iskola működési feltételeire vonatkozóan az infrastrukturális-, taneszköz-, tankönyvellátottságra, a finanszírozás saját és külső forrásaira, az egy tanulóra jutó fajlagos költségráfordítás adataira kérdeztünk rá. Rögzítettük az iskola profilját, tagozatát, szakköreit, a pedagógiai programok és speciális tevékenységek – mint tehetséggondozás, felzárkóztatás, pedagógiai innováció, tanulmányi versenyek, nyelvvizsgák – sajátosságait. A tanulói beiskolázási- és továbbtanulási létszámváltozás nyomon követésén túl a pedagógusok rekrutációjára vonatkozó adatokat is összegyűjtöttük (a tanári kar nemenkénti, kor- és kvalifikációs összetétele, továbbképzésben, fejlesztésben való részvétele) (Reisz, 2002).

2.2. Családstruktúra és eredményesség

Engler Ágnes 2015-ös tanulmányában levelezős tagozaton lévő hallgatókat vizsgáltak, a munkavégzés és a tanulás közötti kapcsolat nézetéből: miért tanulnak, a munkában hogyan tudják felhasználni a már meglévő tudást. A tanulmány célja az volt, hogy felmérje, a felnőtt hallgatók a tanulás világában milyen sikereket érnek el. A hangsúly leginkább a társadalmi háttér és a tanulmányi siker közötti kapcsolaton alapult. A felsőfokú oktatás részidős képzéseiben tanuló hallgatók leggyakrabban munka és család mellett folytatják tanulmányaikat. A felnőttoktatás formális képzéseiben részt vevők vizsgálata leginkább a munka világával történő összevetésben realizálódik: ki és miért tanul, milyen haszna lesz a diplomájának a munkaerőpiacon, milyen munkahely-megtartó képességet eredményez az emberi tőkébe történő beruházás. E tanulmány nagyobb hangsúlyt fektet a felnőtt szakaszra, illetve a származási hatásokra, illetve figyelembe vették a felnőtt hallgatók magánéletét, nemi és családi állapot szerinti különbségeket. A levelezős tagozaton résztvevő hallgatókat a felsőoktatásban „felnőtként” említik. *„A felnőtt létet megragadhatjuk jogi szempontból, magyarázhatjuk pszichológiai vagy biológiai tényezőkkel, közös jellemzőjük, hogy az emberi életút egy-egy állomásához kapcsolódva ragadja meg a felnőttiség kritériumait. A felnőtté válás lineáris modelljének átvizsgálása nem tartozik szorosan véve a felnőttoktatás tárgyához”* (Engler, 2015, 152.).

Az életutak megváltozásának egyik következménye, hogy a karrierútban és a magánéleti útban való sikeresség egymást kizáró tényezővé vált. Ez leginkább a társadalmi nemi eltérésekben ragadható meg, amiben a nők oktatásba történő intenzív bekapcsolódása fontos mérföldkő volt. Kiemelkedő eredménynek bizonyult a felnőtt családok hallgatók tanulmányi eredményessége a felnőttkori tanulásban. Gyakran felmerülő nehézség a felnőttkori tanulás kapcsán, a munka és a családi teendők elvégzése egyszerre a tanulással. Kiemelkedő eredménynek bizonyult a felnőtt családok hallgatók eredményessége. Országos és regionális adatok bizonyították, hogy azok a legeredményesebb tanulók, akik már stabil párkapcsolatban élnek, akik gyermeket, illetve több gyermeket nevelnek. Egyes kutatások alapján, arra a bizonyításra jutottak, hogy a tanulást nem akadályozzák az otthoni teendők, illetve a család. Illetve, hogy azok a tanulók, akik már házasságban élnek, sokkal eredményesebbek a párkapcsolatban élő, vagy egyedülálló tanuló társaiknál. Azt az eredményt kapták, hogy akik stabil párkapcsolatban élnek, jobb eredménnyel és kisebb halasztással fejezik be tanulmányaikat. A rendezett, kiegyensúlyozott családi élet jótékony hatással van az önképzésre és munkavégzésre, így mondhatjuk azt, hogy a tanulás és a család akár hosszú távon is összefüggésben lehet. Két szakaszba vizsgálták a családi háttér szempontjából a felnőtt hallgatók tanulását.

Elsősorban pályaválasztáskor a fiataloknál a továbbtanulási döntésekbe a szülők jelentős szerepet játszanak. Interjúk kutatásban igyekeztek jobban és közelebbről megismerni a továbbtanulás döntésében a szülők szerepét. Az egyik interjúalany így vélekedett: *„Szüleimnek nincsen diplomája, éppen ezért tartották ők is, és én is fontosnak, hogy megszerezsem. Abban az időben mikor ők érettségiztek, nagyon kevés fiatal ment továbbtanulni, főiskolára, egyetemre”* – erről elmondható, hogy a 18 éves gyereket az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők, hogy befolyásolták a továbbtanulásban. Azok a szülők, akik diplomával rendelkeznek, mindenképp arra ösztönzik gyermekeiket, hogy ők is rendelkezzenek felsőfokú végzettséggel. A szülők tanulással kapcsolatos tanácsainak követésére pozitív és negatív példát egyaránt említhetünk. A szülőkkel kapcsolatban jellemzően a megfelelő anyagi háttér hiányát említik: *„A szüleim a 8. osztály elvégzése után nem tanítottak tovább. Magamnak kellett a gimnázium elvégzésére a pénzt összegyűjteni. Így 15 évesen dolgozni kezdtem, gyűjtögettem, majd 21 éves koromra lett annyi pénzem, hogy le tudjak érettségizni levelező tagozaton két év alatt.”* (Engler, 2015, 155).

A vizsgálatokba továbbá bevonták a hallgatók jelenlegi magánéletét, családi hátterét, ami a felsőfokú tanulmányok időszakára vonatkozik. A válaszadó 60%-a az érettségi után sajnos nem tanult tovább, a legnagyobb része munkába állt, 20%-a egy másik képzésbe folytatta inkább tanulmányait, 13%-a inkább családot alapított. A felnőttek 45%-a azért kezdte el később a felsőoktatási tanulást, mert a magánéletük ekkor adott rá lehetőséget. Két szemszögből közelítették meg az eredményességet. Az első az objektív szemszög, ami a már megszokott jelen esetben az utolsó félévi átlagból állt, illetve az idegen nyelvek ismerete és a nyelvvizsgával való rendelkezés. A másik a szubjektív szemszög, ez a hallgatók elmondásán alapul: milyen gyakran jár órára, mennyire motivált, a szemináriumi órákon mennyire aktív, mennyire becsületesen készíti el és adja le a beadandókat, mennyire tartja be a határidőket, milyen felkészültséggel érkezik egy vizsgára. A gyermek- és fiatalkori tanulói eredményességet oly nagy mértékben befolyásoló családi háttér (apa és anya iskolai végzettsége, lakóhely) és annak „beruházási következménye” (alapiskolázottság) nem befolyásolja az egyén teljesítményét. A saját, felnőttkori háttér sokkal inkább mutat összefüggést az eredményességgel: a családi állapot, a gyermek megléte vagy nem léte, a gyermekszám, a jelenlegi intézmény típusa, de még a társ végzettsége is meghatározóbb a szülőkéénél (Engler, 2015).

Azok, akik több tevékenységet végeznek nap mint nap (munka mellett társ és szülő), azok kevesebb időt fordítanak a tanulmányaikra. Viszont az eredményesség mutatói, mint már említettük mást mutatnak. A legeredményesebb a családi állapot szerint azok, akik már házasságban és gyermeket nevelnek. A legkiválóbb mutatóval rendelkeznek a nagycsaládosok, tehát a

gyermek száma pozitívan hat a teljesítményre. Három csoportba lehet sorolni a válaszadókat az eredményességi mutatók alapján. Az igen eredményesek közé tartoznak a válaszadók 30%-a, ők átlag fölött teljesítettek. A válaszadók 45%-a az átlagos csoportba kategorizálható. Akik kitöltötték a kérdőívet, azok negyede tartozik a kevésbé eredményes csoportba. A legeredményesebbek gyermeket nevelnek, míg a kevésbé sikeresek 72%-a egyedülálló. A nagycsaládosok közel felét az igen eredményesek között találjuk, az egy- és két gyermeket nevelők bő egyharmada tartozik ide. Az igen eredményesek között találjuk azoknak a közel felét, akik már nagycsaládosok, a bő egyharmada pedig egy- és két gyermeket nevel. Ebből láthatjuk azt, hogy a gyermeknevelési feladatok olyan kompetenciákat alakítanak ki, amelyeket a tanulás világában is jól alkalmazhatók. Ezzel pedig a hallgatók nagyon jó példát mutatnak a gyermekeiknek (Engler – Pusztai, 2011).

2.3. A sport hatása az eredményességre

A tehetség mellett az egészségmagatartás is fontos szerepet játszik a tanulmányi eredményességben. Folyamatosan jelen van a teljesítmény, a kompetencia és a tökéletesség elvárása, és ezek egyre jobb tanulmányi eredmények elérésére ösztönzik a diákokat (Kovács, 2020; Kovács – Nagy, 2015).

Az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, [WHO], 2010) szerint, a gyerekeknek és a serdülőknek, naponta legalább 60 perc, heti három alkalommal, közepes erősségű testmozgásra van szükségük. A HBSC (Health Behaviour in School-aged Children) felmérése alapján, a magyar iskoláskorú fiatalok kevesebb mint 20%-a mozog eleget (Halmai és Németh, 2010). A korosztályok előrehaladtával jelentősen csökken az iskolán kívüli fizikai aktivitás, főleg a lányok körében. Az egyik kutatásban arra a kérdésre adott válaszok alapján, hogy iskolai tanórán kívül a tanulók hetente hány órát mozognak, a fiúk 56,6%-a, a lányok pedig 36%-a jelölte be legalább a 2 órát (Mikulán, 2013).

A Magyar Ifjúság 2016-os adatai alapján a fiatalok 36%-a válaszolta, hogy a kötelező testnevelés órán kívül is sportol. Az Országos Sportegészségügyi Intézet (2012) kutatásai alapján a magyar tanulók jelentős része nem mozog naponta elegendőt. A fiataloknak több mint a fele nem végez rendszeres testmozgást (64%). Mikulán (2013) megállapítja, hogy sok tanuló esetében a testnevelési óra az egyetlen minőségi fizikai tevékenység.

Napjainkban rengeteg vita folyik arról, hogy mennyi a megfelelő mozgásmennyiség a fiatalok számára az iskolában és azon kívül. Tanulmányok igazolják, hogy a testnevelés nem csak a napi fizikai aktivitásra van pozitív hatása, de az aktív felnőttkori életmód fenntartásához is. Segíti

a testsúly optimális szinten tartását, hatása van a pszichés jóllétre, és az iskolai teljesítményre is pozitívan hat (Mikulán, 2013).

Pozitív hatású a rendszeres szabadidő-sportok, viszont negatívan hat a hallgatók eredményességére a versenysport és a nem sportolás. A hazai kutatások eredményei bizonyították, hogy a magyarok, ezen belül a fiatalok életéből a sport kiszorul, s helyére olyan szórakozások, szabadidős elfoglaltsági szokások, kikapcsolódás és tevékenység lép, amelyek az egyén fizikai szükségleteit nem tudják kielégíteni (például: internetezés, tv-nézés). Ez rohamosan növekedett a technológia fejlődésével. Ez a fiatalok nagyrésznél egészségveszélyeztető hatású lehet. Fontosnak tartották annak vizsgálatát, hogy a rendszeres sport, minél több hallgatónak a mindennapok szerves részévé váljon és hogy a sport milyen hatással van az életükre. Kovács Klára a tanulmányában azt vizsgálta, hogy a sport milyen hatással van az eredményességre. Azt feltételezte, hogy pozitív lesz a hatása (Kovács, 2015).

A hazai szakirodalmakban nem sok példát találunk arra a vizsgálatra, hogy milyen kapcsolat van a sportolás és az akadémiai eredményesség között, illetve, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hatására valaki elkezdi a sportolást. A rendszeres sportolás inkább a személyiségre gyakorol pozitív hatást. Mivel a sport fejleszti a személyiséget azáltal, hogy számos dologra megtanít. Megtanít arra, hogy tiszteljük a kemény munkát, számos képességet fejleszt, megtanít kitartónak lenni, önbizalom növelő hatása van, kialakít számos pozitív értékeket, szokásokat, segíti a tanulók jobb teljesítményét az élet más területén is, hozzájárulva ezzel tanulmányi eredményességükhöz is. A sport, a szubjektív jóllét és az eredményesség közötti összefüggések két szempontból vizsgálhatók: egyes munkák abból a feltételezésből indulnak ki, hogy a sportnak pozitív hatása van a szubjektív jóllétre, illetve ennek egyes dimenzióira (pszichológiai, fizikai, szociális), s ennek következményei a jobb tanulmányi eredmények. A másik megközelítés szerint a jobb tanulmányi eredmények, az iskolában, a tanulmányok során tapasztalt sikerek növelhetik a szubjektív jóllét (boldogság, élettél való elégedettség), s az ehhez kapcsolódó egyéb tényezők, mint például az önbizalom, az egészség önértékelésének szintjét (Kovács, 2015).

A sportolók a középiskolában örvendeznek a nagy tekintélynek, hogy a többi diák és a tanárok is elismeréssel tekintenek a sporteredményeikre. Így népszerűvé válhatnak és nagyon sok kapcsolatra tehetnek szert úgy az iskolában, mint az iskolán kívül. A felsőoktatásban ez inkább már korlátozódik csak a sportoló közösségre, így ez elhatárolja őket a közösségtől. Számos kutatási eredmény azt bizonyítja, hogy a hátrányos helyzetű, de tehetséges sportolók, akik a tehetségüknek köszönhetően sportösztöndíjjal sportolhatnak és egyben tanulhatnak egy adott egyetemen/főiskolán, a hátrányos helyzet miatt a tanulmányi eredményeik rosszabbak. Azaz

eredmény született, hogy a több mint 2000 egyetemista sportolók vizsgálata alapján, azt kapták, hogy a tanulmányaikban rosszabbul teljesítettek és kevésbé voltak felkészülve a nem sportoló tanulótársaik mellet. Az elemzésekhez a 2012-ben zajlott HERD-kutatás adatbázisát használták fel. Az alapsokaságot minden képzési szint belépő és kilépő évfolyamainak nappali tagozatos hallgatói alkották több felsőoktatási intézményekben, amelyben részt vett a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kara is. A válaszdás névtelen és önkéntes volt (Kovács – Pusztai, 2011).

Számos tanulmány bizonyítja, hogy a sportolásnak közösségteremtő hatása van és az emberek közötti kapcsolatkialakításban is fontos szerepet játszik. A közös gyakorlás, a közös munka, a közös eredményre való törekvés kollektív hozzáállást igényel. A sportban az egyén elsajátítja azokat a képességeket, készségeket és tulajdonságokat, amelyek meghatározzák személyiségét és felkészítik az életre. Ezek lehetnek pontosság, kitartás, kemény munka, elhivatottság, lelkiismeretes munka. Ezeket a pozitív személyiségjegyek felhasználhatók az iskolában és később a karrier során is. Ez főként hasznos lehet egy hátrányos társadalmi helyzetből származó fiatalnak. Megtanítja őket arra, hogy ha keményen dolgoznak és tanulnak, nagy sikereket érhetnek el (Kovács, 2016).

Coleman úgy véli, hogy az olyan tanórán kívüli tevékenységek, mint a sport, segítik a fiatalokat abban, hogy elfogadják és megerősítsék szerepüket és tekintélyüket kortársaik körében, a sportágak népszerűsége miatt pedig jobban kötődnek a tanárokhöz és a szülőkhöz. Ezáltal nő társadalmi tőkájük, ami pozitívan hat a tanulmányi eredményességükre is. Viszont mivel a sportolás energiát von el a tanulástól, és az iskolák is jelentős szerepet tulajdonítanak a sportolók teljesítményének, mert az a siker, ezért a sport és a sportteljesítmény előtérbe helyezésével a tanulmányi eredményességük csökkenéséhez is hozzájárulnak (Kovács, 2016). A szakirodalmi források szerint nagy problémát jelent a rendszeres sportolók arányának meredek csökkenése a felsőoktatásba lépés után, különösen akkor, amikor a versenysportolók abbahagyják pályafutásukat. Ezért fontosnak tartják, azokat az intézményi programokat, amelyek segítik a sportolókat tanulmányi és sportolói pályafutásuk összehangolásában. Ennek érdekében a Debreceni Egyetem mentorprogramot dolgozott ki: a hallgató-sportolókat ugyanazon a szakon tanuló/oktató mentorok (hallgatók) segítik, ezzel is támogatva a hallgatókat a tanulmányi követelmények teljesítésében, a sikerek elérésében, megvédve őket a kieséstől. A kettős életpályamodell bevezetése segít abban, hogy az ifjúsági sportolóknak országszerte ne kelljen választaniuk a sportolói és a tudományos pálya között, és a sportolói pályafutásuk után zökkenőmentesen megkezdhetik a civil életet, amely továbbra is magában foglalja a rendszeres testmozgást.

Földesiné Szabó (2008) a sportfogyasztást elemezve, arra a következtetésre jutott, hogy még mindig jelentős a nemek közötti különbség: a férfiak nagyobb valószínűséggel sportolnak, sporteseményekre járnak, és sporteseményeket néznek a tévében. A férfiak számára fontosabbak a tipikusan férfias vonásoknak tekinthető motivációs tényezők: a versengés és a győzelem iránti vágy, míg a nőket az egészség megőrzése és a vonzóbb megjelenés ösztönzi a rendszeres testmozgásra. A román és magyar diákok körében végzett kutatásban a sporttal kapcsolatos attitűdöket vizsgálták nemek szerint. Három sportszemléletet különböztettek meg: élményszemlélet, mentális felfrissülés, versenyszemlélet, közösségi típusú gondolkodásmód és egészségvédő gondolkodásmód. Bár a férfiak mindhárom csoportban szignifikánsan magasabb pontszámot értek el, a versenyhez való hozzáállásban tapasztalták a legnagyobb különbséget, ami egyértelműen jelzi a versenyzés és a győzelem sokkal nagyobb jelentőségét a férfiak körében. A szakirodalom szerint a nők számára az egészségpárti hozzáállás a legfontosabb. A sportolási szokásokban is jól látható a nők és férfiak eltérő motivációja, érdeklődése a sportolásban: a versenysportolók között jóval nagyobb arányban vannak a férfiak, míg a rendszeresen és nem sportolók között gyakoribbak a diáklányok. Egy korábbi, a Debreceni Egyetem hallgatói körében végzett kvalitatív vizsgálatban azt találták, hogy jellemzően a férfi és a női sportágak egyértelműen elkülönülnek, és a csak női sportágak jelennek meg, teljesen összhangban a hagyományos női szerepekkel. Ebből kifolyólag elmondható, hogy a sportban a nők nincsenek elnyomásban, hisz újabbnál újabb sportágak jönnek létre, kifejezetten nők számára (pl. zumba, step aerobik) (Kovács 2013a.).

Az Ifjúság 2000-2010 és a Magyar Ifjúság 2012 tanulmányok eredményei is megmutatták a sport társadalmi meghatározottságát a magyar fiatalok körében. Az inaktív életmódot magyarázó társadalmi, gazdasági és kulturális tényezők meghatározása is nagyon fontos, mert hazánkban a fiatalok mintegy harmada sportol, míg az Eurobarométer (2014) adatai szerint a magyar lakosság mintegy 44%-a soha nem sportol. Az elmúlt 12 évben a sportban tapasztalható esélyegyenlőtlenség elsősorban a fiatalokat érintette kulturális és gazdasági tőke tekintetében: a magasabb végzettségűek, jobb anyagi helyzetűek nagyobb eséllyel válnak sportolóvá, de 2012-ben érezhető volt a gazdasági válság hatása, aminek következtében a felsőbb társadalmi csoport tagjai között is csökkent a sportolók aránya (Kovács, 2013).

Magyar és román diákok körében végzett vizsgálatok eredményei megerősítették a sportolási szokások társadalmi meghatározottságát, tehát ha van sportoló a családban, vagy barátok között, anyagi helyzetüktől függetlenül könnyebben elkezdene rendszeresen sportolni. Az egyetem sportvezetése számára fontos üzenet a hallgatók sportágában a sportrendezvényeken való részvétel kompenzáló ereje, valamint figyelmet fordítanak a hallgatói sportprogramok,

rendezvények szervezésére, hogy a hallgatók számára elérhető legyen a rendszeres testmozgás. akiknek eddig nem volt ilyen lehetőségük hátrányos szociális hátterük miatt (Kovács, 2013b). Meg kell említeni az egyetemi oktatók szabadidősportban betöltött szerepét is: ha egy hallgató ismeri valamelyik oktatóját, aki sporttal foglalkozik, ez motiválhatja legalább alkalmankénti mozgásra (Kovács 2015a; 2015b).

A társadalmi kirekesztést elsősorban a roma közösségek élik meg egyéni és közösségi szinten egyaránt. Ebben a csoportban a munkanélküliség és a korlátozott iskolai végzettség a jellemző, ami korlátozott jövedelemhez, tudáshoz, rossz életkörülményekhez és egészségügyi problémákhoz vezet. A roma gyerekek gyakran nem fejezik be az általános iskolát, vagy nem tudnak felsőoktatási lehetőséget szerezni, ami kihívást jelent a sportba való bevonásuk és elkerülhetetlen a sportolási programokból való kizárásuk. A rendszerszintű elnyomás, amellyel szembesülnek hatással van mindennapi életükre.

3. A kutatás módszertani háttere

Ebben a fejezetben a tanulmányi eredményességet vizsgáló kérdéseket és hipotéziseket mutatjuk be. Kifejtjük a kutatásunk céljait, bemutatjuk a mérőeszközt. Ismertetjük, hogy milyen kutatási módszerrel mértük fel a II. RFKMF pedagógusképzéseiben résztvevő hallgatók eredményességét.

A munka során arra keressük a választ, hogy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatói milyen tanulmányi eredményességgel rendelkeznek. A kutatást 2023 februárjában kezdtük el, amely során kérdőívet állítottunk össze. A kérdőívezés online valósult meg Google Űrlap segítségével. A kérdőívet BA/BSc és MA/MSc képzésben résztvevő nappali tagozatos hallgatóknak juttattuk el. Mivel eredményesség vizsgálatot végeztünk, a BA/BSc szint első évfolyamára nem terjesztettük ki a kutatást, mivel ők még nem foglalkoztak tudományos munkával, nem vettek részt konferenciákon, pályázatokon. Összesen 163 hallgató töltötte ki kérdőívünket. Második és hatodik évfolyam nappali tagozatos pedagógusképzésben résztvevő hallgatója között összesen 341 hallgató tanul, így a mintánkba közel felét, 47,8 százalékot tudunk megkérdezni. Kutatásunk nem reprezentatív, de a célcsoport fele már átfogó eredményt mutat a hallgatók eredményességéről. A kérdőívet a hallgatói csoportok belső főiskolai e-mail címére küldtük ki, de a közösségi oldalakon személyes megkereséssel is kértük a részvételi szándékot. A kérdőív kérdéseit többnyire más eredményességet vizsgáló kutatások kérdőíveiből adaptáltuk.

A kérdőív első felében a hallgatók társadalmi háttérét kérdeztük meg: nem, jelenlegi lakóhely, családi állapot, van-e gyereke, történt-e változás a családi állapotukban felsőoktatásban lévő éveik alatt, édesanya, édesapa iskola végzettsége. Illetve rákérdeztünk az általuk választott szakra, évfolyamra, tagozatra és tanul-e két szakon.

A kérdőív második részében arra kérdeztünk rá, hogy a főiskolai tanulmányaikat közvetlen érettségi után kezdték-e meg, ha nem akkor mivel foglalkoztak, az érettségit melyik évben szerezték meg, illetve, hogy milyen középiskolába szerezték meg az érettségit és milyen tagozatú osztályban. Továbbá rákérdeztünk arra is, hogy milyen tárgyakból tettek ZNO vizsgát, milyen eredményeket értek el és ZNO vizsga alapján vagy belső felvételi alapján kerültek be a főiskolára?

A kérdőív harmadik részében a jelenlegi tanulmányaikról tettünk fel kérdéseket, hogy mennyire biztosak abban, hogy befejezik tanulmányaikat, tervezik-e még a magiszteri képzést is elvégezni, ha igen, akkor hol, ha nem akkor miért nem, illetve amennyiben magiszterin tanul, tervezi-e, hogy PhD tanulmányokat folytasson, ha igen, akkor hol. Továbbá feltérképeztük, hogy volt-e már olyan helyzetben, hogy fel akarta adni a tanulmányait, kitől kér tanácsot tanulmányai során. A vizsgálat arra is kitért, hogy mennyire játszottak szerepet különböző tényezők a

továbbtanulásban, mennyire jellemző a szülők tanuláshoz való viszonyára különböző tényezők? Mennyire jó tanuló? Mely állítások voltak igazak rá a felsőoktatási éve alatt? Ezeket a kérdéseket skála alapján jelöltük pl. (1- egyáltalán nem, 2- nem jellemző, 3- is-is, 4- jellemző, 5- teljesen jellemző). Arra is rákérdeztünk, hogy előadóként vagy résztvevőként részt vettek-e konferencián.

A kérdőív negyedik részében a hallgatók sportoláshoz való viszonyára kérdeztük rá. Legfőképp arra, hogy mit sportol, a testnevelés kurzuson kívül milyen gyakran végez 45 percnél több ideig tartó sporttevékenységet és az elmúlt tanévben milyen gyakran vette igénybe az iskola edzőtermét?

A kutatással a következő kérdésekre kerestük a választ:

- Mely szociokulturális és demográfiai tényezőknek van szerepük a tanulmányi eredményesség formálásában
- Vannak-e különbségek és hasonlóságok a különböző szakos pedagógusképzésben résztvevő hallgatók között a tanulmányi eredményesség terén?
- A sportolás pozitív vagy negatív irányba tereli a tanulmányi eredményességet?

Hipotéziseink a következők:

H1: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre;

H2: Szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége;

H3: A sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre.

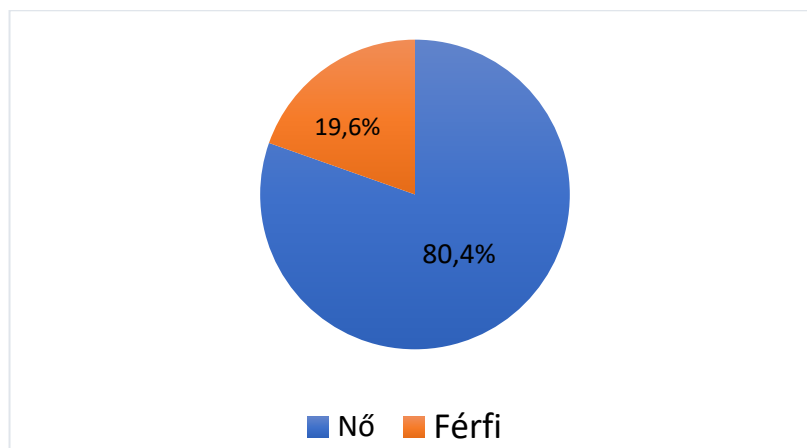
4. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak tanulmányi eredményessége

Jelen fejezetben a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RFKMF) pedagógusképzésben résztvevő hallgatóinak tanulmányi eredményességét mutatjuk be. Az első részben a hallgatók társadalmi hátterét ismertetjük. Ezt követően az eredményességi mutatókat vizsgáljuk. Végül összevetjük az eredményeket és megvizsgáljuk, hogy a hallgatók társadalmi háttere befolyásolja-e tanulmányi eredményességüket. Ezt követően röviden kitérünk a hallgatók sportolási szokásaira és megvizsgáljuk, a sportolás pozitívan vagy negatívan hat-e az eredményességre.

4.1 A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak a társadalmi háttere

A kérdőívet 163 főiskolás hallgató töltötte ki. A válaszadók közül 80,4%-a nő és 19,6%-a férfi. Láthatjuk, hogy a válaszadók többsége nő. Ez az eredmény alátámasztja, hogy a pedagógusképzésben jelentős elnőiesedés van.

1. ábra: Női és férfi megoszlás

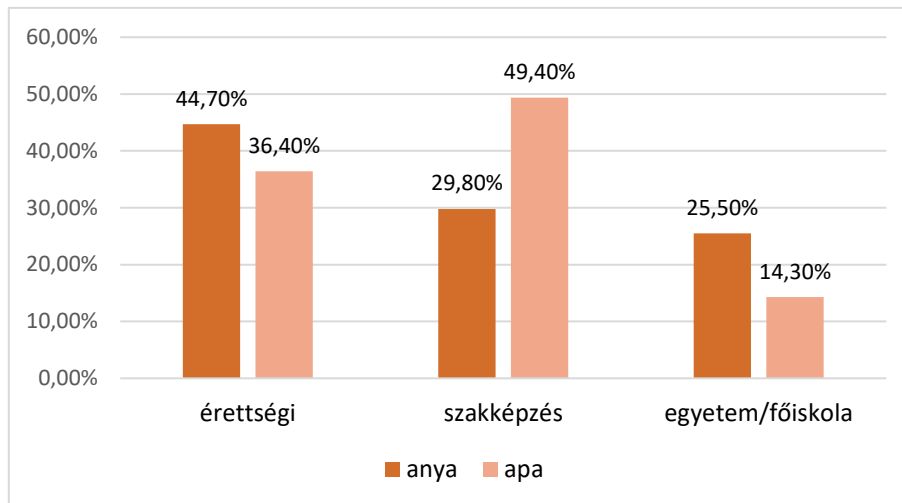

Forrás: saját szerkesztés

Mivel az eredményességben szerepet játszik a szülői mintakövetés, ezért rákérdeztünk a szülők iskolai végzettségére. Változó eredmények születtek az édesanya és édesapa végzettségével kapcsolatosan. A diagramon az látható, hogy a válaszadók édesanyjainak 44,7%-a érettségivel rendelkezik, édesapjuk 36,4%-a rendelkezik érettségivel. Az édesapák többsége rendelkezik szakközépiskolai végzettséggel 49,4%-a, míg az édesanyák 29,8%-a rendelkezik szakközépiskolai végzettséggel. A felsőoktatásnál van a legalacsonyabb eredmény, az édesanyák csupán 25,5%-a rendelkezik felsőoktatási diplomával, az édesapák 14,3%-a. Ez azt mutatja, hogy

alacsony a diplomás szülők aránya, s a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola jelentős szerepet játszik a kárpátaljai elsőgenerációs értelmiség képzésében.

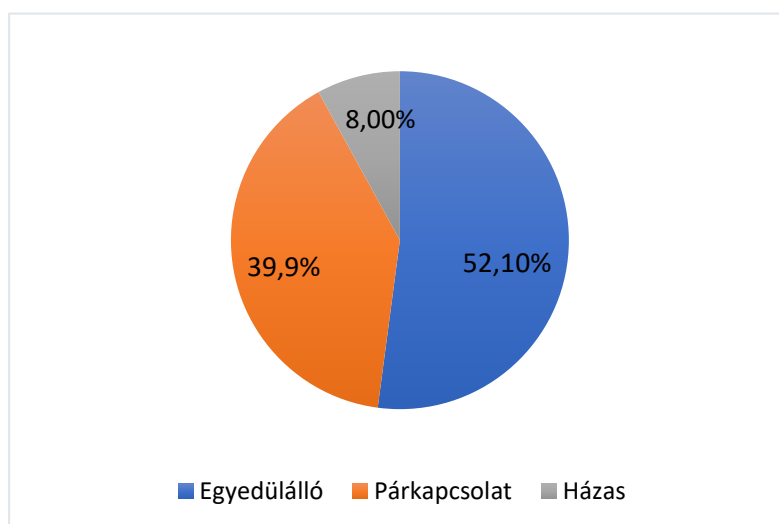
2. ábra: Szülők iskolázottsági megoszlása

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívünkben rákérdeztünk a hallgatók családi állapotára is. A hallgatók legtöbbje egyedülálló 52,1%, párkapcsolatban él 39,9%-a, házasságban pedig 8%-a. Ez azzal magyarázható, hogy a hallgatók nappali képzésben tanulnak, fiatalok és legtöbbjük még a párválasztás előtt áll.

3. ábra: A vizsgált hallgatók családi állapota

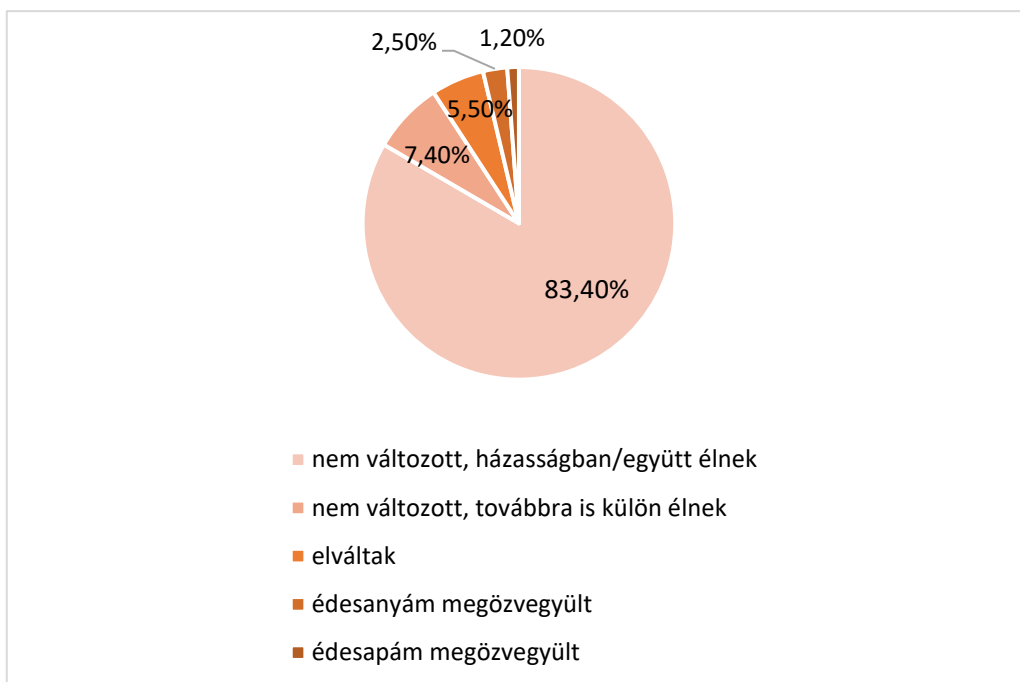

Forrás: saját szerkesztés

Rákérdeztük továbbá arra is, hogy történt-e változás a szülők családi állapotában? A válaszok alapján legmagasabb százalékot 83,4% a nem változott, házasságban/együtt élnek opciónk kapta,

ami pozitív eredmény. Továbbá a nem változott, továbbra is külön élnek 7,4%, 5,5% az elváltak. 2,5%-nak az édesanyja megözvegyült és 1,2%-nak az édesapja özvegyült meg

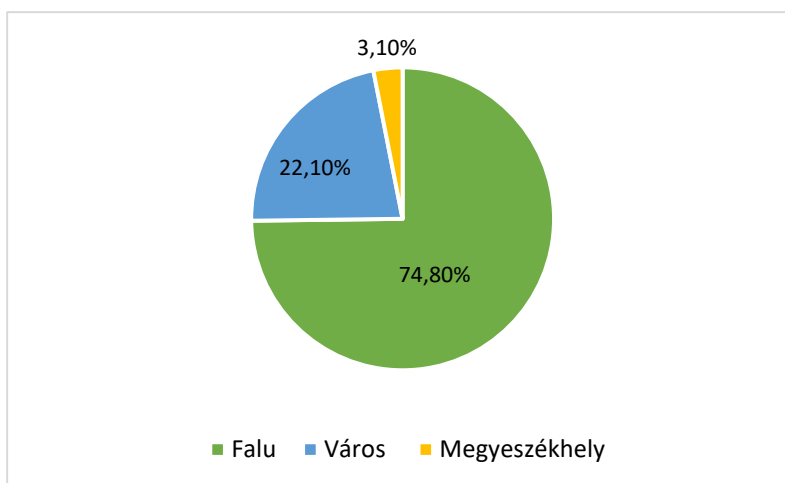
4. ábra: Változás a szülők családi állapotában

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk, hogy hol élnek a hallgatók. Legtöbben faluban élnek 74,8%, városban 22,1%, megyeszékhelyben pedig 3,1%. Ebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a hallgatók többsége kárpátaljai falvakból érkezett a főiskolára.

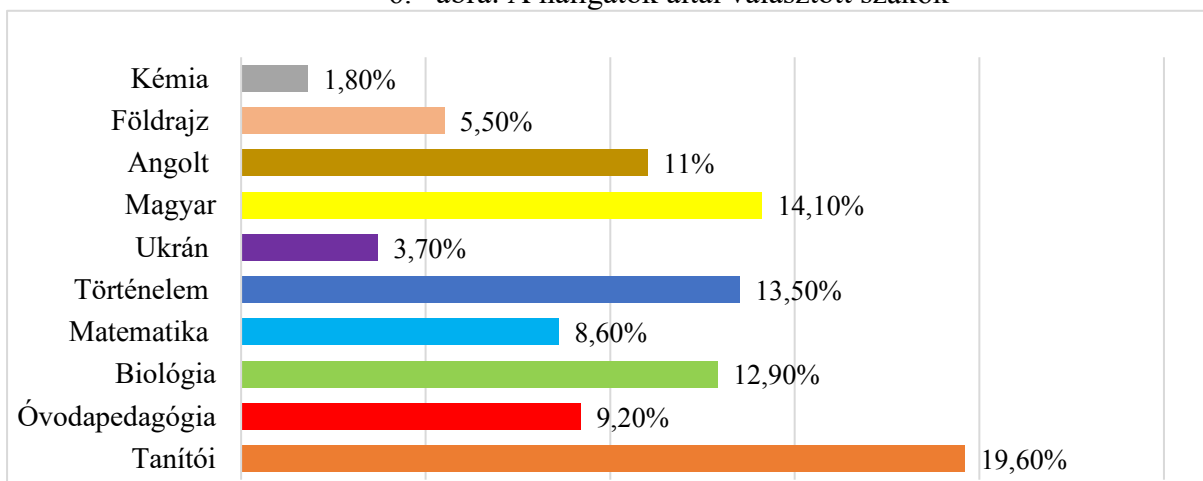
5. ábra: Lakóhely szerinti megoszlás

Forrás: saját szerkesztés

A következő diagramon azt láthatjuk, hogy a válaszadók milyen szakon tanulnak. A legtöbb válasz a tanítói szakos hallgatóktól érkezett 19,6%, utána a magyar nyelv szakos hallgatók 14,1%, követi a történelem szakos hallgatók 13,5%, a biológia szakos hallgatók 12,9%-a adott választ, angol nyelv 11%, óvodapedagógus hallgatók 9,2%-a válaszolt, matematika 8,6%, földrajz 5,5%, ukrán nyelv 3,7% és a legkevesebb válasz a kémia szakos hallgatóktól érkezett 1,8%. Ennek az is lehet az oka, mivel kémia szakon tanulnak a legkevesebben.

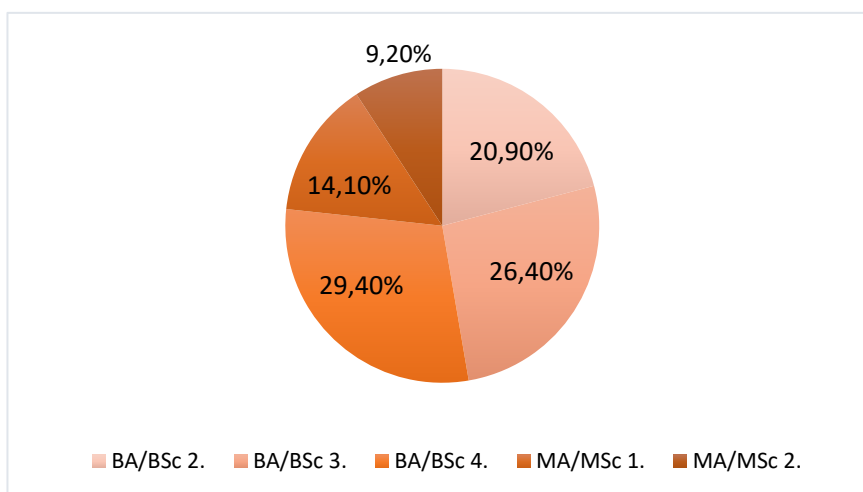
6. ábra: A hallgatók által választott szakok

Forrás: saját szerkesztés

A következőben azt néztük meg, hogy válaszadók hányadik évfolyamon, illetve milyen képzésben tanulnak. A legtöbb válasz a BA/BSc képzésben tanuló 4. évfolyamos hallgatóktól érkezett 29,4%, követi a 3. évfolyam 26,4%-kal, aztán a 2. évfolyam 20,9%-kal. A mesterképzésben tanuló hallgatókat is megkérdeztük. Az MA/MSc képzésben tanuló 1. évfolyamos hallgatóktól érkezett több válaszok 14,1%-a, az MA/MSc 2. évfolyam a válaszok 9,2%-át teszi ki.

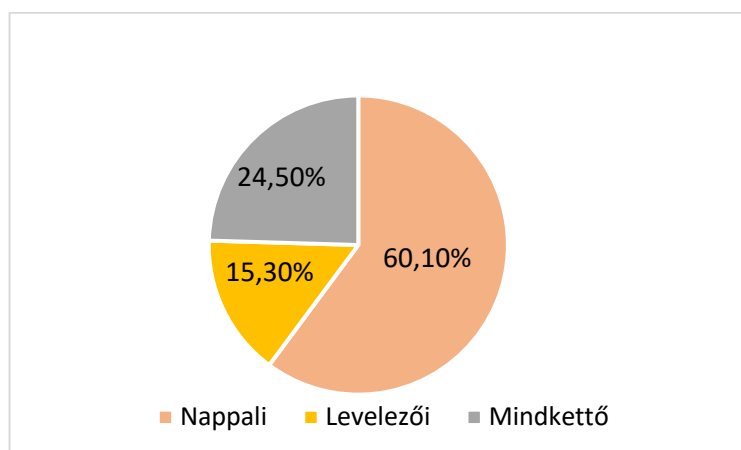
7. ábra: Évfolyam

Forrás: saját szerkesztés

Ezt követően rákérdeztünk, hogy milyen tagozaton tanul az adott válaszadó. Az eredmények alapján, legtöbb hallgató nappali tagozaton tanul 60,1%, utána következik a mindkettő 24,5% és a legkevesebb a levelezős tagozat 15,3%. Fontos eredményességi mutató, hogy a hallgatók jelentős része (24,5%) egyszerre két szakon is tanul. A fő szakjukon nappali képzésben vesznek részt, és ezzel párhuzamosan egy másik szakot is választottak, amelyet levelező tagozaton folytatnak.

8. ábra: Tagozat

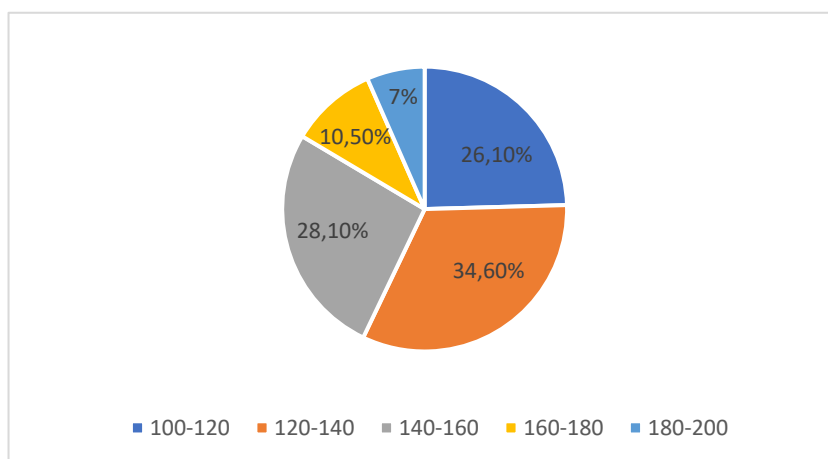

Forrás: saját szerkesztés

4.2. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak eredményességi mutatói

A tanulmányi eredményesség vizsgálatához hozzátartozik a bemeneti követelmények teljesítése. Ukrajnában úgynevezett külső független tesztelést (ZNO) alkalmaznak. Mivel az első évfolyamos hallgatók nem vettek részt a felmérésben, s második és hatodik évfolyam között mindenki ZNO-val került be a felsőoktatásban, ezért rákérdeztünk, hogy a vizsgált hallgatók milyen eredményeket értek el az akkor kötelező ukrán ZNO érettségi vizsgán. A hallgatók 26,1%-a 100-120 pontot ért le, 34,6%-a 120-140 pontot, 28,1%-a 140-160 pontot és 10,5%-a 160-180 pont között teljesített. 180-200 közötti pontszámot a vizsgált hallgatók 7%-a érte el.

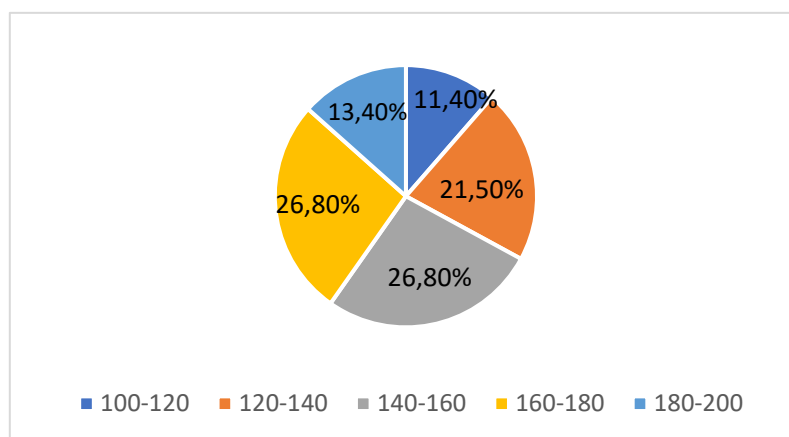
9. ábra: Ukrán ZNO eredményei

Forrás: saját szerkesztés

Kitértünk továbbá arra is, hogy a megkérdezettek szaktantárgyból milyen eredményeket értek el a ZNO érettségi vizsgán. A hallgatók 11,4%-a 100-120 közötti pontot ért el, 21,5%-a 120-140, 26,8%-a 140-160 pontot, 26,8%-a 160-180 és 13,4%-a 180-200 közötti pontszámot ért el. Jól látható, hogy szaktantárgyból magasabb eredményt értek el, mint ukrán nyelv és irodalom ZNO vizsgán.

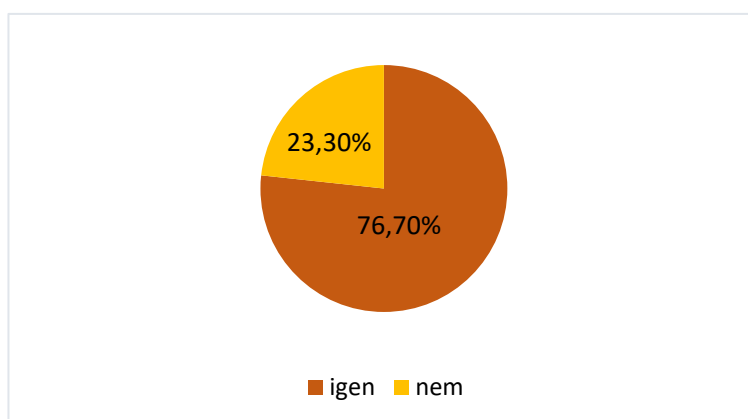
10. ábra: Szaktantárgy ZNO eredményei

Forrás: saját szerkesztés

Ezt követően rákérdeztünk a hallgatóktól, hogy közvetlenül érettségi után felvételiztek-e a főiskolára. A válaszadók 76,7%-a érettségi után kezdte meg tanulmányait, 23,3%-a pedig később. Ennek oka, hogy máshol tanultak, vagy dolgoztak.

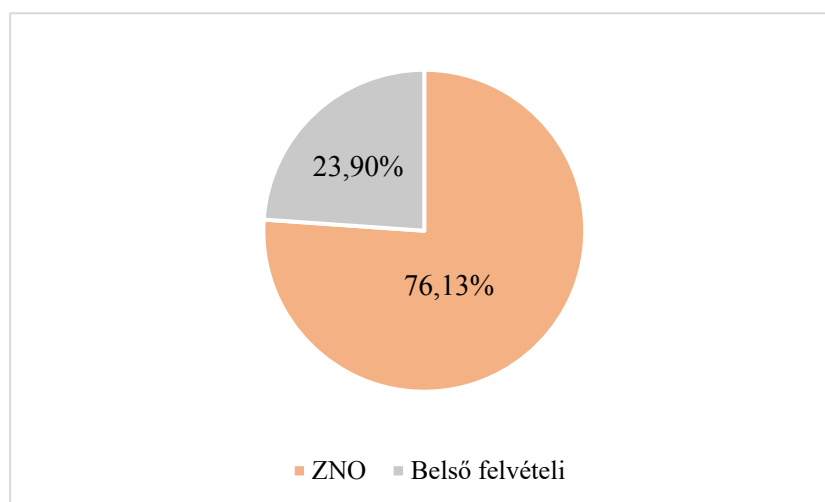
11. ábra: Közvetlenül érettségi után felvételiztek-e a főiskolára

Forrás: saját szerkesztés

Továbbá azt is megvizsgáltuk, hogy volt-e olyan hallgató, aki második évfolyamra felvételizett. Ezt úgy mértük fel, hogy rákérdeztünk, ZNO alapján vagy belső felvétellel (pl. koledzs, szakgimnázium elvégzése után) kerültek-e be az intézménybe. A hallgatók többsége 76,13%-a ZNO vizsga alapján került be, 23,9%-a pedig belső felvétellel.

12. ábra: Felvételi típusa

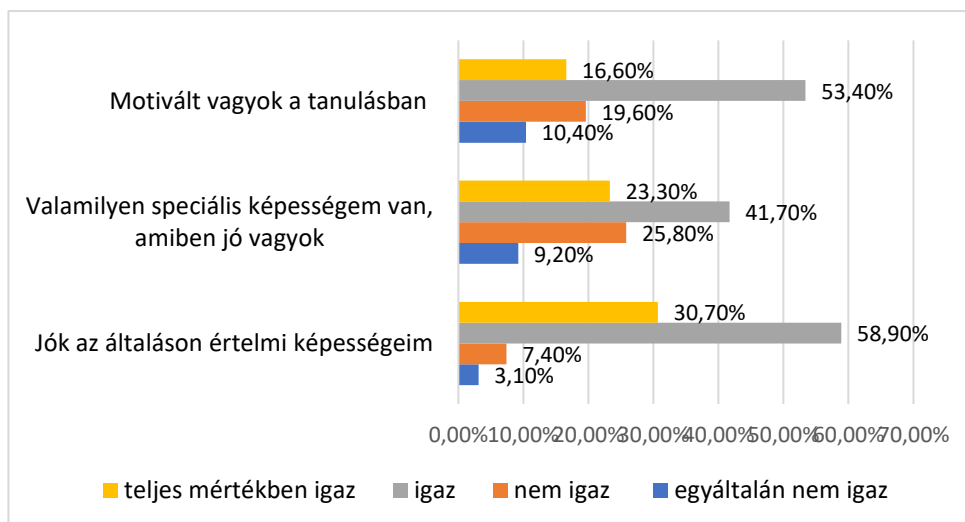
Forrás: saját szerkesztés

Megkérdeztük a hallgatóktól, hogy mennyire igazak rá különböző állítások.

- Jók az általános értelmi képességeim (pl. jó memória, folyékony beszéd stb.): 3,1%-ra egyáltalán nem igaz, 7,4%-ra nem igaz, 58,9%-ra inkább igaz és 30,7%-ra teljes mértékben igaz.
- Valamilyen speciális képességem van, amiben jó vagyok (pl. sport, művészet, matematika stb.): 9,2%-ra egyáltalán nem igaz, 25,8%-ra nem igaz, 41,7%-ra inkább igaz és 23,3%-ra teljes mértékben igaz.

- Motivált vagyok a tanulásban: 10,4%-ra egyáltalán nem igaz, 19,6%-ra nem igaz, 53,4%-ra inkább igaz és 16,6%-ra teljes mértékben igaz.

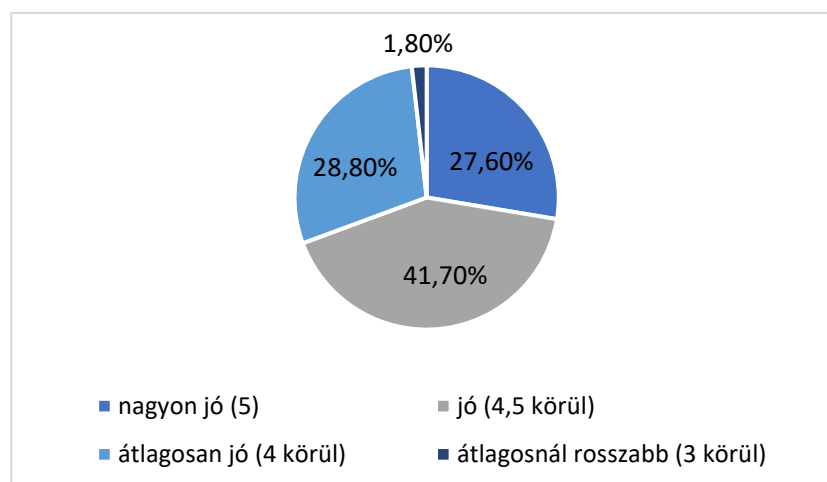
13. ábra: Eredményességi állítások

Forrás: saját szerkesztés

A hallgatók tanulmányi átlagát is megvizsgáltuk. Az utolsó két félévet vettük alapul. A válaszok alapján 27,6% *nagyon jó (5)* átlaga van, 41,7%-ának *jó (4,5)*, 28,8%-ának *átlagosan jó (4 körül)* és 1,8%-ának *átlagosnál rosszabb (3 körül)* átlaga van. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a hallgatók többségének *jó (4 körül)* az átlaga.

14. ábra: A megkérdezett hallgatók tanulmányi átlaga

Forrás: saját szerkesztés

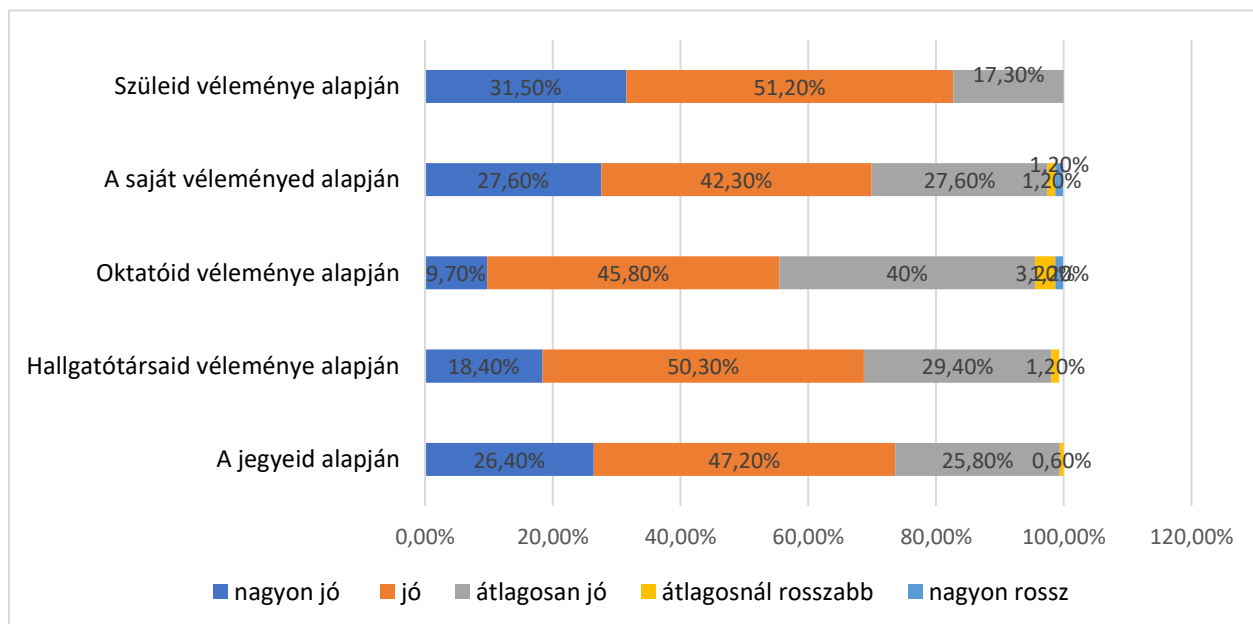
A kérdőívünk további részében kitértünk arra, hogy a hallgatók mennyire jó tanulók. Elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy egy ötfokú skála alapján (nagyon jó, jó, átlagosan jó, átlagosnál rosszabb, nagyon rossz) hová sorolják be magukat a jegyeik alapján. A válaszadók 26,4%-a, a

nagyon jó kategóriába sorolta be magát, 47,2%-a, a *jó* közé, 25,8%-a az *átlagosan jó* közé tartozik és 0,6%-a *átlagosnál rosszabb* kategóriába sorolta magát. A továbbiakban kíváncsiak voltunk arra, hogy a hallgatótársaik mennyire tartják az adott hallgatót jó tanulónak. A válaszadók 18,4%-a szerint *nagyon jó* tanulónak tartják, 50,3%-a, a *jó* tanulók közé, 29,4%-a *átlagosan jó*, és 1,2%-a *átlagosnál rosszabb* közé tartozik.

Rákérdeztünk, hogy oktatóik véleménye alapján mennyire jó tanuló az adott válaszadó. 9,7%-a szerint *nagyon jó*, 45,8%-a *jó*, 40%-a *átlagosan jó* és 3,2%-a *átlagosnál rosszabbak* közé tartozik, 0,6%-a úgy gondolja, hogy az oktatói szerint ők az *átlagosnál rosszabb* kategóriába tartoznak.

Érdekelt továbbá az is, hogy a saját véleményük alapján melyik kategóriába sorolják be magukat. A válaszadók 27,6%-a *nagyon jó* tanulónak tartja magát, 42,3%-a *jó* tanulónak, 27,6%-a *átlagosan jó* tanulónak, 1,2%-a *átlagosnál rosszabb* és 1,2%-a *nagyon rossz tanulónak* tartja magát. Illetve kitértünk még arra, hogy a szülei szerint mennyire jó tanulók. 31,5%-a szerint *nagyon jó* tanulónak tartják a szülei, 51,2%-a szerint *jó* tanuló, 17,3%-a pedig *átlagosan jó* kategóriába sorolható.

15. ábra: Mennyire vagy jó tanuló?

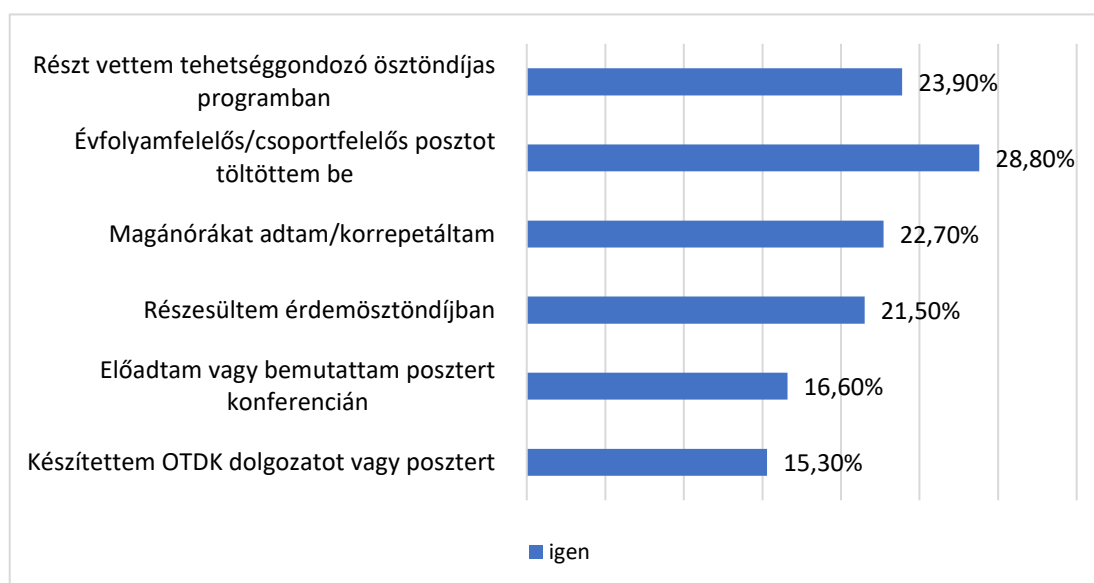

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban érdekelt, hogy a hallgatók főiskolai éveik alatt a különböző állítások közül, melyek voltak rájuk igazak. Elsőként arra voltunk kíváncsiak, hogy készítettek-e már OTDK dolgozatot. A válaszok alapján 15,3% már készített ilyen dolgozatot. Ebből kifolyólag

rákérdeztünk arra, hogy mutatott-e már be előadást vagy posztert egy konferencián. A válaszok alapján 16,6%-a már igen. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a hallgatók hány százaléka részesült érdemösztöndíjban, 21,5%-a már részesült. Kitértünk a magánórák adására/korrepetálásra, 22,7%-a már adott magánórákat/korrepetált. Megkérdeztük, hogy ki töltött már be csoportfelelős/évfolyamfelelős posztot. A válaszadók 28,8%-a már volt ilyen pozícióban. Ez annak is bizonyítható, hogy csoportonként csak egy csoportfelelős van. Utolsó kérdésként arra kérdeztem rá, hogy ki vett már részt tehetséggyondozó ösztöndíjas programban. A válaszadók 23,9%-a már vett részt. Az eloszlásokat az alábbi ábra mutatja be.

16. ábra: Eredményességi mutatók vizsgálata

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőívünk további részében rákérdeztünk a továbbtanulással kapcsolatos tervekre. Megkérdeztük, hogy diplomaszerezés után szeretnék-e folytatni a tanulmányait magiszteri szinten, illetve hol szeretné megszerezni a magiszteri diplomát? A válaszadók közül a legtöbben 82,8%-a ugyanitt, a főiskolán szeretné, 2,3%-a Kárpátalján más egyetemen és 14,9%-a magyarországi egyetemen szeretné folytatni a tanulmányait. Pozitív eredmény, hogy a válaszadók többsége a főiskolán szeretné folytatni tanulmányait. Mivel a magiszteri képzésben tanuló hallgatók eredményességére is kíváncsiak vagyunk, ezért tőlük azt kérdeztük, hogy tervezik-e még, hogy PhD tanulmányokat folytassanak. A megkérdezettek közül összesen 15 magiszteres hallgató készül tovább folytatni a tanulmányaikat. Ebből 11-en Magyarországon szeretnének felvételizni, kettő Kárpátalján és 1egy Ukrajnában szeretne PhD-képzésben részt venni, egy hallgató nem válaszolt erre a kérdésre.

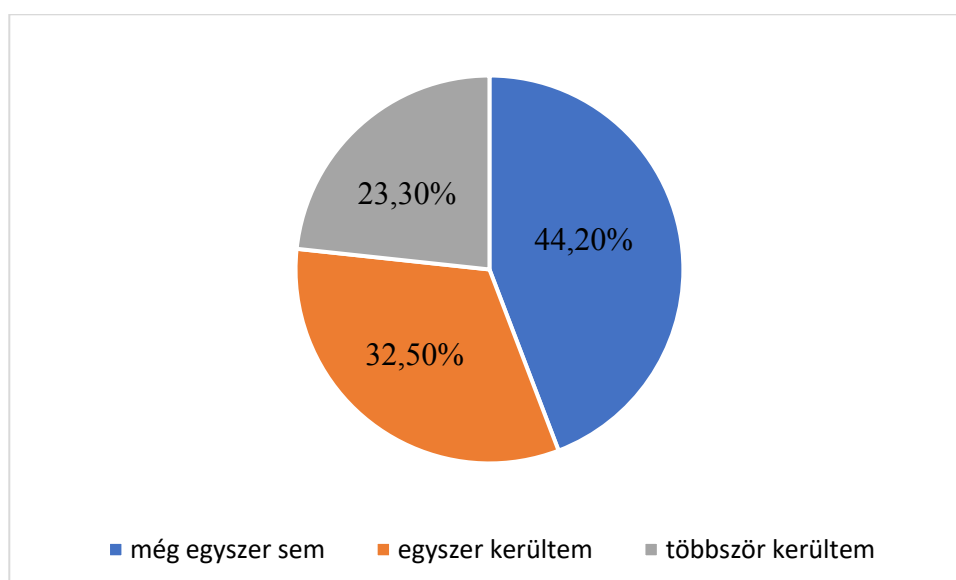
17. ábra: Hol szeretné megszerezni a magiszteri diplomát?

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban megvizsgáltuk, hogy a hallgatók hány százaléka került már valamikor olyan helyzetbe, hogy tanulmányai félbehagyását fontolgatta. A válaszadók 44,2%-a még egyszer sem került ilyen helyzetbe, viszont 32,5%-a már többször is fontolgatta, hogy félbehagyja tanulmányait és 23,3%-a egyszer került ilyen helyzetbe. Azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a válaszadók többsége még egyszer sem került olyan helyzetben, hogy fontolgatta a tanulmányok félbehagyását.

18. ábra: Tanulmányok félbehagyásának fontolgatása

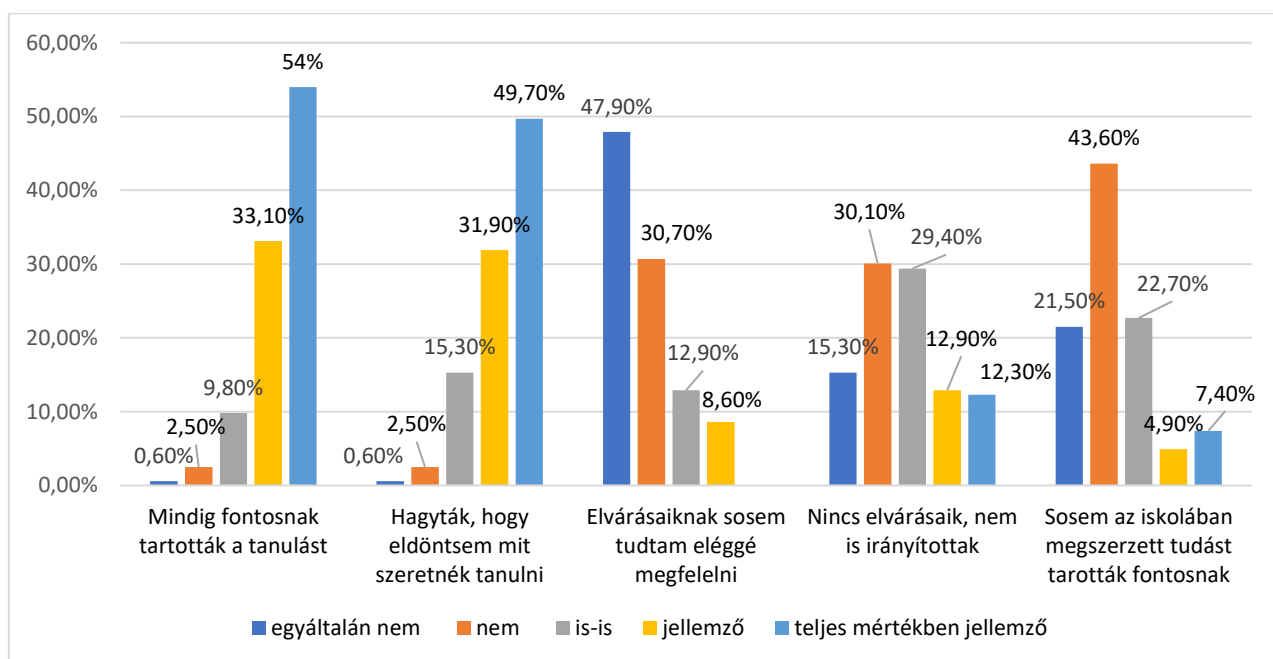

Forrás: saját szerkesztés

Kitértünk arra is, hogy a megkérdezett hallgatók szülei, hogyan viszonyulnak a tanuláshoz. Különböző állításokat tettünk fel:

- Mindig fontosnak tartották a tanulást: 0,6%-a szerint egyáltalán nem tartják fontosnak, 2,5%-a nem tartja fontosnak, 9,8%-a is-is, 33,1%-a szerint jellemző. Pozitív, hogy a legtöbb hallgató 54% szülei szerint teljes mértékben fontos a tanulás
- Hagyták, hogy eldöntsem mit szeretnék tanulni: 49,7%-a szerint a szüleik teljes mértékben hagyták a hallgatókat dönteni, 31,9%-ára jellemző, hogy hagyták egyedül dönteni, 15,3%-ára is-is, 2,5%-ának nem hagyták dönteni és a legalacsonyabb 0,6%-ának a szülei egyáltalán nem hagyták dönteni
- Elvárásaiknak sosem tudtam eléggé megfelelni: a válaszadók 47,9%-ára egyáltalán nem jellemző ez az állítás, 30,7% nem jellemző, 12,9% is-is és 8,6% jellemző
- Nincs elvárásaik, nem is irányítottak: 15,3%-ára egyáltalán nem jellemző, 30,1%-ára nem jellemző, 29,4%-ára is-is, 12,9%-ára jellemző és 12,3%-ára teljes mértékben jellemző.
- Sosem az iskolában megszerzett tudást tarották fontosnak: a válaszadók szülei szerint 21,5% egyáltalán nem jellemző, 43,6%-a nem, 22,7%-a is-is, 4,9% jellemző, 7,4% teljes mértékben jellemző

19.bra: Szülők tanuláshoz való viszonya

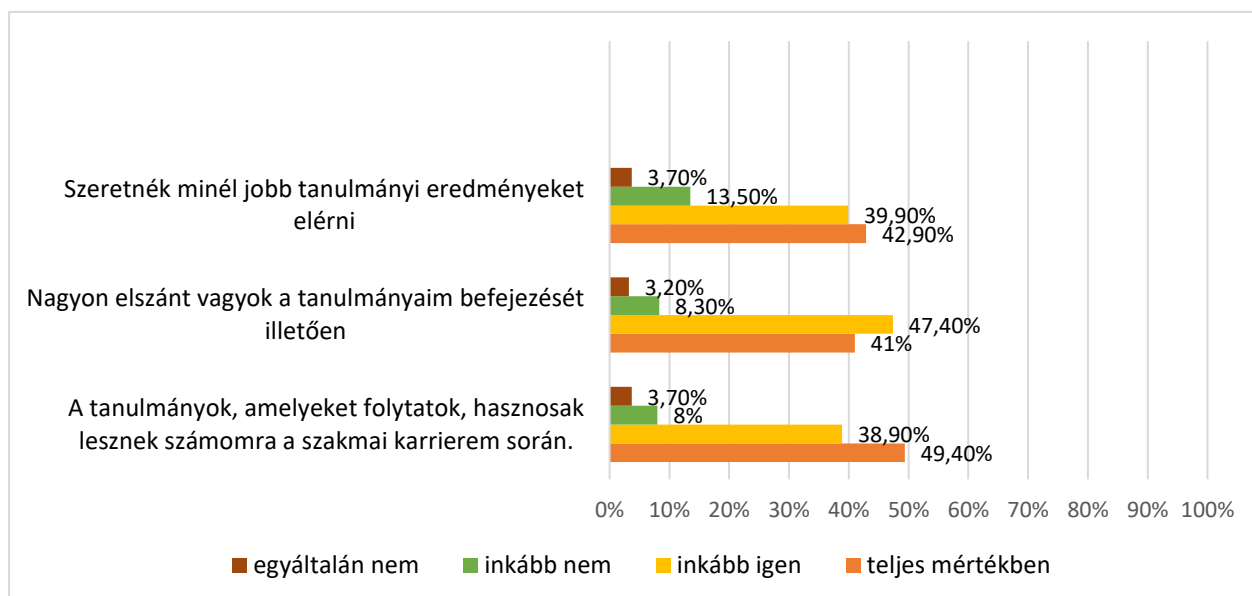

Forrás: saját szerkesztés

A vizsgált hallgatókat megkérdeztük, hogy mennyire értnek a következő állításokkal egyet.

- A tanulmányok, amelyeket folytatok, hasznosak lesznek számomra a szakmai karrierem során: a hallgatók többsége 49,4%-a teljes mértékben egyet ért ezzel, 38,4%-a inkább igen, 8%-a inkább nem és 3,7%-a egyáltalán nem ért egyet.
- Nagyon elszánt vagyok a tanulmányaim befejezését illetően: a hallgatók 41%-a teljes mértékben egyet ért, a többség 47,4%-a inkább igen, 8,3%-a inkább nem, és a legkevesebb 3,2%-a egyáltalán nem ért ezzel az állítással egyet.
- Szeretnék minél jobb tanulmányi eredményeket elérni: a válaszadók nagyrésze 42,9%-a teljes mértékben egyet ért, 39,9%-a inkább igen, 13,5%-a inkább nem, és 3,7%-a egyáltalán nem arra törekszik, hogy minél jobb eredményeket érjen el.

20. ábra: Tanulmányokról alkotott vélemények

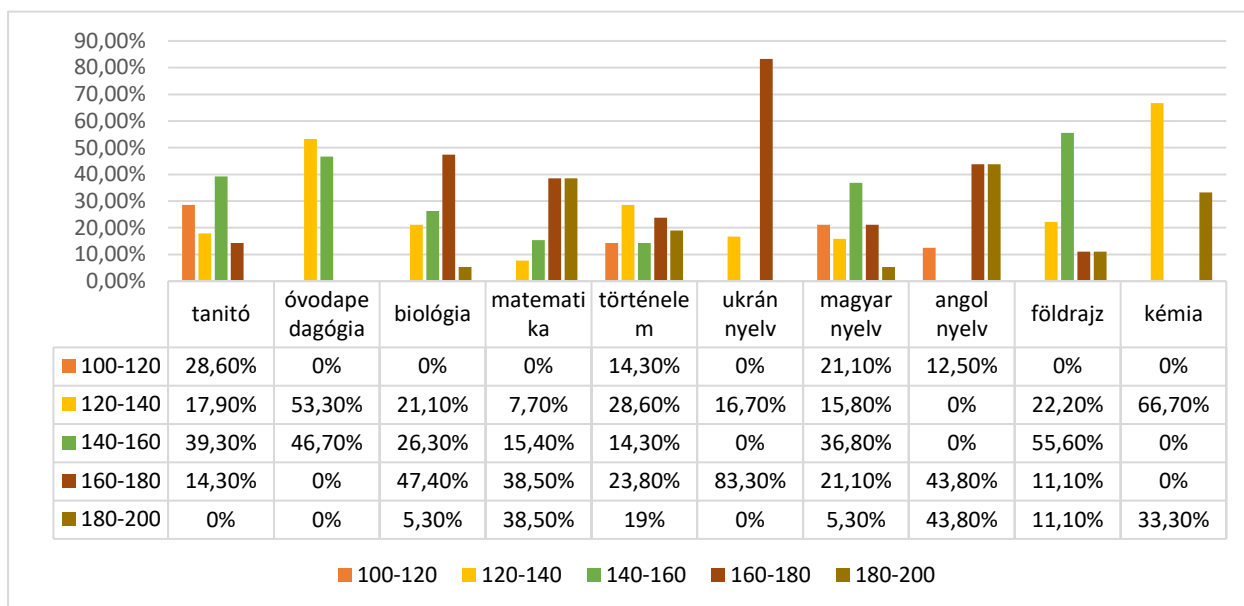

Forrás: saját szerkesztés

A munka további részében megvizsgáltuk, hogy milyen különbségek és hasonlóságok figyelhetők meg a különböző szakos hallgatók eredményességét illetően. Felmértük és összefüggéseket kerestünk arra, hogy szakonként változik-e a tanulmányi eredményesség és melyik szakon tanulnak a legeredményesebb hallgatók. Chi-négyzet próbával összevetettük a szakok és a bemeneti követelmények pontszámainak összefüggéseit. Itt is szignifikáns kapcsolat mutatható ki ($p=0,000$). Az óvodapedagógia, biológia, matematika, ukrán nyelv, földrajz és kémia szakos hallgatók közül senki nem ért el 100-120 közötti pontszámot. Ez pozitívum, mivel ez a minimum, legalacsonyabb pontérték. 120-140 közötti pontszámokat a kémia és az óvodapedagógus szakos

hallgatók érték el a legnagyobb arányban. 140-160 közötti pontszámokat a földrajz, óvodapedagógia, tanítói szakos hallgatók érték el a legtöbben. 160-180 közötti pontszámokat nagyon magasan az ukrán nyelv szakos hallgatók érték el 83,3%, őket követi a biológia és az angol nyelv szakos hallgatók. 180-200 közötti pontszámot a tanítói, óvodapedagógia, ukrán nyelv szakos hallgatók közül senki nem ért el. Az angol nyelv és a matematika szakos hallgatók érték el a legtöbben.

21.ábra: A szakok és szaktantárgyból tett ZNO eredményeinek összefüggései

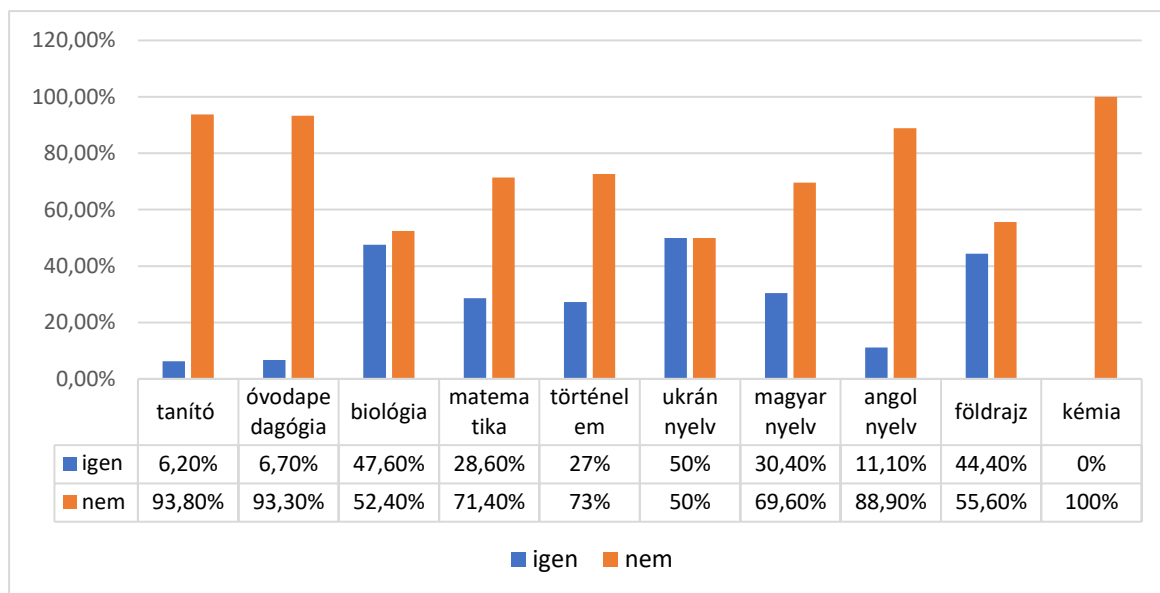
Forrás: saját szerkesztés

Ugyancsak szignifikáns kapcsolat mutatható ki az ukrán nyelv külső független tesztelés és a szakok összevetésénél ($p=0,007$). Nem meglepő eredmény, hogy az ukrán nyelv emelt szintű érettségien az ukrán szakos diákok teljesítettek a legeredményesebben. Továbbá azon angol szakos hallgatók aránya is felülreprezentált, akik magas pontszámot értek el ukrán nyelvből. Az óvodapedagógus hallgatók 40 százaléka és biológia szakosok 36,8 százaléka a minimum pontszámot érték el.

Chi-négyzet próbával összevetettük a szak és a részt vett-e tehetséggondozó programban kérdést. Ebben az esetben szignifikáns kapcsolatot találtunk ($p=0,008$). Ebben a tekintetben az ukrán szakos hallgatók voltak a legeredményesebbek, ugyanis a megkérdezett ukrán szakosok 50%-a vett részt tehetséggondozó programban. Őket követik a biológia szakos hallgatók, akiknek 47,6%-a volt már ösztöndíjas tehetséggondozó programban. Hasonló eredmény mutatkozik a földrajz szakon, ahol a megkérdezett hallgatók 44,4%-a vett részt ilyen jellegű programban. A tanítói és óvodapedagógia szakos hallgatóknál a legalacsonyabb a részvételi arány. A megkérdezett kémia szakos hallgatók között pedig még senki (0%) nem vett még részt tehetséggondozó programban.

Ennek háttérben feltehetően az van, hogy a tanítói és óvodapedagógia szak egy gyakorlatorientált képzés, ahol a tanítási kompetenciák fejlesztését helyezik előtérbe. A kémia szak még egy fiatal szak a Rákóczi-főiskolán, s a hallgatói létszám is alacsonyabb a többi szakhoz viszonyítva.

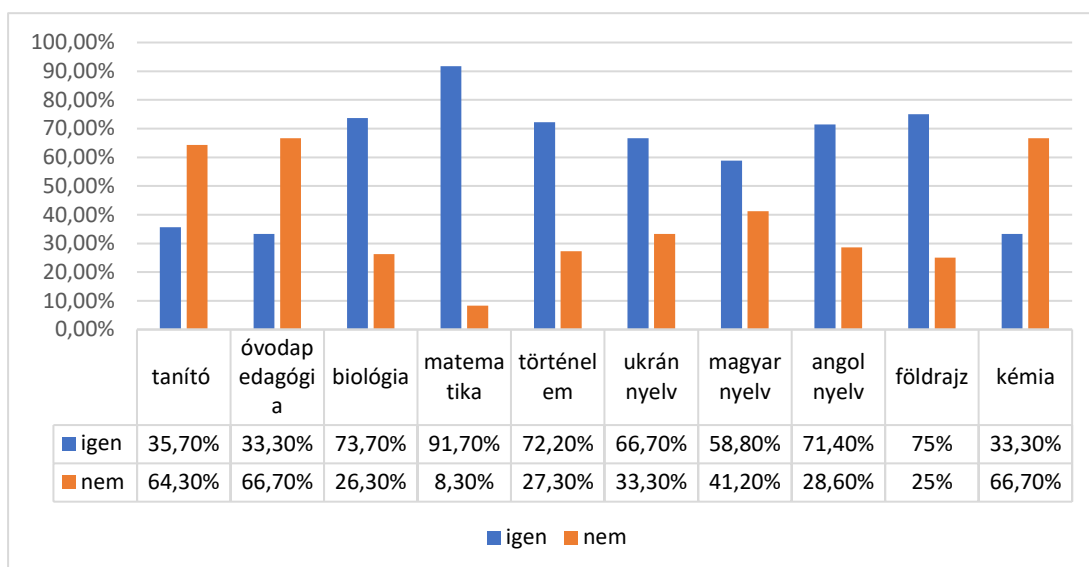
22.ábra: A szakok és tehetséggondozó programba való részvétel összevetése

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgáltuk, hogy a különböző szakos BA/BSc képzésben részt vevő hallgatók szeretnék-e szeretnék e továbbtanulni magiszteri szinten. Ebben az esetben szintén szignifikáns kapcsolatot tapasztaltunk ($p=0,011$). A tanítói, óvodapedagógia és kémia szakos hallgatóknál volt a legalacsonyabb a továbbtanulási A legmagasabb eredmények a matematika szakon tanuló hallgatóknál figyelhető meg, a megkérdezett BSc szinten tanuló matematika szakosok 91,7%-a szeretné folytatni tanulmányait mesterképzésen, őket követi a földrajz, biológia, történelem és az angol szakosok 75%, 73,7%, 72,2% és 71,4%. Az ukrán nyelv szakosok 66,7%-a szeretne továbbtanulni, magyar szakosok 58,8%-a szeretné folytatni.

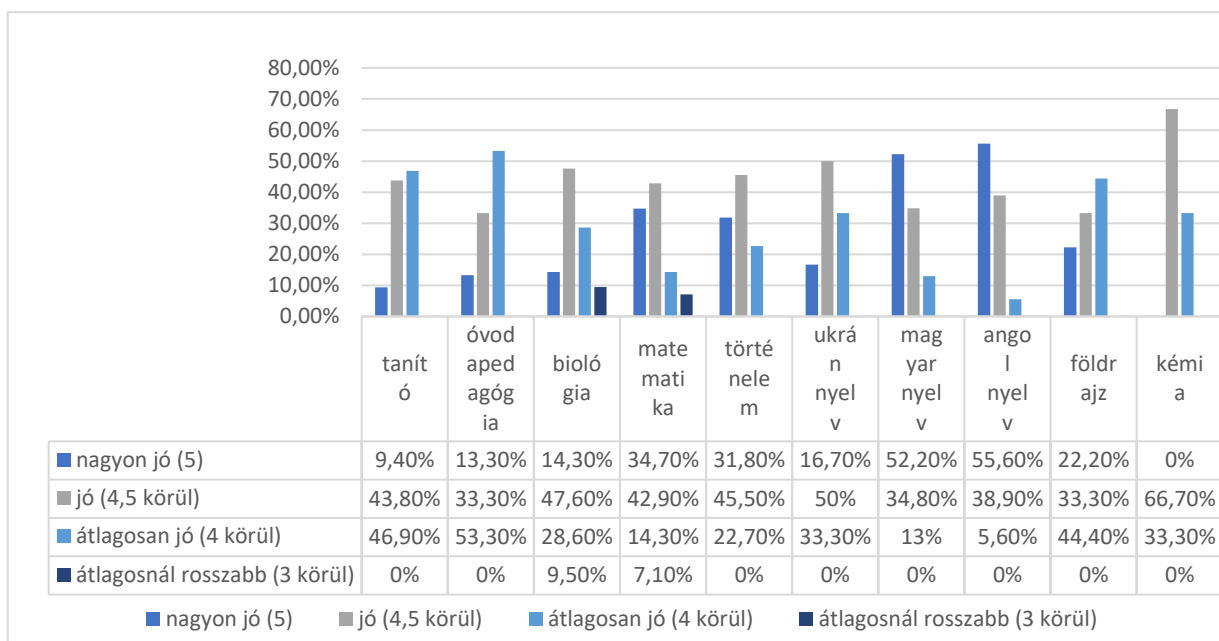
23. ábra: A szakok és továbbtanulás magiszteri képzésen összefüggései

Forrás: saját szerkesztés

A tanulmányi átlag és a szakok között szintén szignifikáns kapcsolatot tapasztalunk ($p=0,016$). A megkérdezettek közül az angol szakon a legmagasabb azok aránya (55,6%), akik tanulmányi átlaga az elmúlt két félévben *nagyon jó* (5) volt. Követik a magyar nyelv, matematika, történelem, földrajz, ukrán nyelv, biológia, óvodapedagógia és tanító szakos hallgatók. A megkérdezett kémia szakos hallgatók közül senki nem rendelkezett az elmúlt két félévben *nagyon jó* (5) átlaggal. *Átlagosnál rosszabb* (3 körüli) tanulmányi átlaggal a biológia és matematika szakos hallgatók 9,5% és 7,1%-a rendelkezik. A megkérdezett hallgatók többsége *jó* (4,5 körüli) és *átlagosan jó* (4 körüli) átlaggal rendelkeznek.

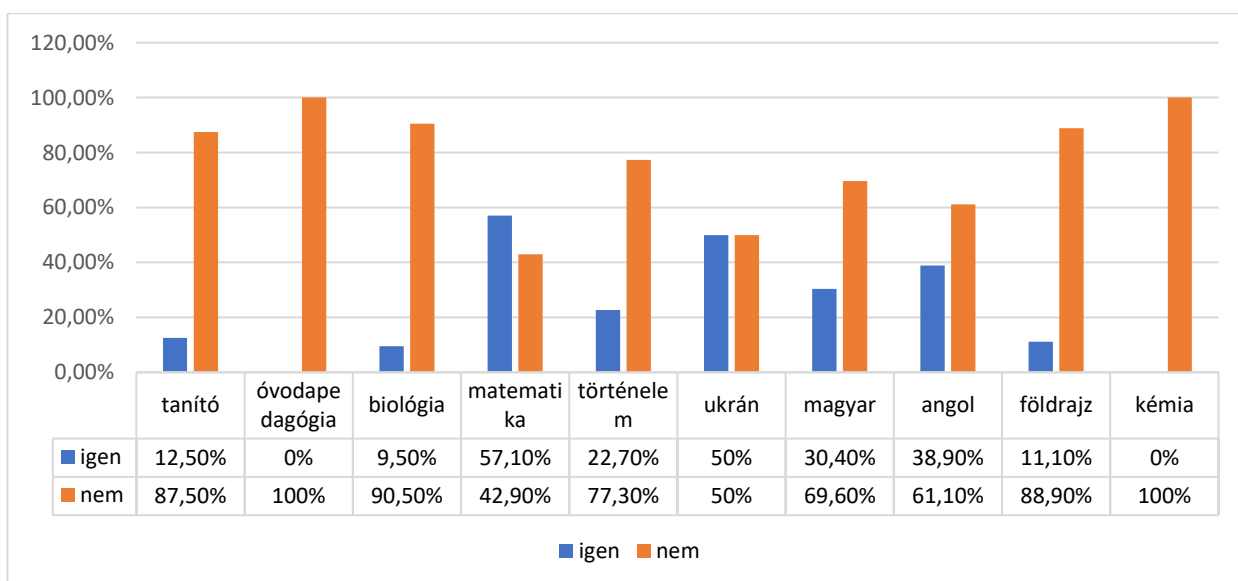
24.ábra: A szakok és az előző két félév átlagának az összefüggései

Forrás: saját szerkesztés

További szignifikáns kapcsolat mutatható ki a korrepetálás és a szak között ($p=0,003$). A matematika szakos hallgatók válaszadóinak 57,1%-a, az ukrán szakosok fele (50%), a magyar szakosok 38,9%-a szokott korrepetálni. Az óvodapedagógia és a kémia szakos válaszadók eddig még nem folytattak korrepetáló feladatkört.

25.ábra: Korrepetálás és a szakok összefüggései

Forrás: saját szerkesztés

ANOVA módszerrel megvizsgáltuk az átlagok eltérését a mennyire vagy jó tanuló kérdés itemeit a szakokat illetően. Szignifikáns különbség mutatható ki a jó tanuló az oktatói véleménye alapján állítás és a szak között ($p=0,031$). Saját bevallás alapján a tanárok véleménye szerint a megkérdezett kémia, ukrán, biológia, az angol és tanító szakos hallgatók eredményesek átlag feletti mértékben. Szintén szignifikáns különbség mutatható ki a jó tanuló saját véleménye alapján és a szakok között ($p=0,000$). A biológia, a földrajz, az angol és a kémia szakos válaszadók átlag felett jó tanulónak tartják magukat.

1. táblázat: A szak és a jó tanuló vagyok kérdéshez tartozó állítások különbségei

	Jó tanuló az oktatói véleménye alapján	Jó tanuló saját véleménye alapján
Tanító	2,37	1,84
Óvodapedagógia	1,66	1,58
Biológia	2,28	2,04
Matematika	2,07	1,85
Történelem	1,95	1,81
Ukrán nyelv és irodalom	2,50	1,66
Magyar nyelv és irodalom	2,04	1,86
Angol nyelv és irodalom	2,34	2,66
Földrajz	2,00	2,11
Kémia	2,66	2,00
Átlag	2,13	1,85
F	2,121	4,166
Sig	0,031	0,000
N	163	163

Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények alátámasztják hipotézisünket, melyben azt feltételeztük, hogy szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége. Az eredmények igazolják, hogy minden szakon másban eredményesek a hallgatók. Láthattuk, hogy a bemeneti követelmények tekintetében az angol, a matematika és a biológia szakosok voltak a legeredményesebbek. Tehetség gondozó programban

legnagyobb arányban a biológia, az ukrán nyelv és irodalom, a földrajz és a magyar nyelv és irodalom szakos válaszadók vettek részt. A továbbtanulási szándék alapján a matematika, a földrajz, a biológia és a történelem szakos válaszadók a legaktívabbak. A tanulmányi átlag szempontjából az angol, a magyar és a matematika szakos válaszadó diákok a legeredményesebbek. A matematika és a filológia szakos hallgatók már diákként vállalják középiskolások korrepetálását.

4.3. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak eredményességét befolyásoló tényezők

Munkánk további részében összehasonlító elemzést végeztünk, hogy választ kapjunk arra a kérdésünkre, hogy hatással van-e a társadalmi háttér az eredményességre. Megvizsgáltuk a szülők családi állapotában történt változások összefüggését a tanulmányok félbehagyásának fontolgatásával. A nem változott továbbra is házasságban együtt élő szülők esetében felülreprezentált azok aránya (47,1%), akik még egyszer sem kerültek olyan helyzetbe, hogy tanulmányuk félbehagyását fontolgatták. A nem változott, továbbra is külön élnek szülők esetében 47,1%-a már egyszer került ilyen helyzetbe. Elvált szülők esetében felülreprezentált (44,4%) azok aránya, akik többször kerültek ilyen helyzetbe. A megkérdezettek között négy olyan hallgató volt, akiknek megözvegyült az édesanyjuk, tehát elvesztették édesapjukat. Mind a négy hallgató már többször került olyan helyzetbe, hogy tanulmányai félbehagyását fontolgassa. Két olyan hallgató volt, akinek az édesapja megözvegyült. Egy hallgató még egyszer sem került ilyen helyzetbe, egy pedig egyszer már került.

2. táblázat: A szülők családi állapotában történt változás és a tanulmányok félbehagyás fontolgatását való összehasonlítás

		Még egyszer sem	Egyszer kerültem	Többször kerültem	Chi-négyzet	Sig
Változás a szülők családi állapotában	Nem változott, házasságban/együtt élnek	<u>47,1%</u>	33,1%	19,9%	17,696	0,024
	Nem változott, külön élnek	33,3%	<u>41,7%</u>	25%		
	Elváltak	33,3%	22,2%	<u>44,4%</u>		
	Édesanyám megözvegyült	0%	0%	<u>100%</u>		
	Édesapám megözvegyült	50%	50%	0%		

*Az aláhúzva szereplő értékeknél az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

A továbbiakban megvizsgáltuk a szülők családi állapotában történt változás összefüggését a továbbtanulás tervezését diplomaszerezés után kérdéssel. A vizsgált hallgatók eredményei alapján felülreprezentált azok aránya, akiknek a szülei továbbra is házasságban/együtt élnek, náluk 57,8%-a szeretné folytatni tanulmányait magiszteri szinten. Azon hallgatók szülei, akik továbbra is külön élnek 72,7%-a szeretne még továbbtanulni. Az elvált szülők esetében 87,5%-a szeretné folytatni

tanulmányait. 3 olyan hallgató volt, akinek az édesanyja megözvegyült, tehát elvesztették édesapjukat, ők nem készülnek továbbtanulni. Kettő olyan hallgató volt, akik az édesanyjukat veszítették el, ők viszont szeretnék továbbtanulni.

3. táblázat: A szülők családi állapotában való változást, a továbbtanulás tervezésével való összehasonlítás

		Igen	Nem	Chi-négyzet	Sig
Változás a szülők családi állapotában	Nem változott, házasságban/együtt élnek	<u>57,8%</u>	42,2%		
	Nem változott, külön élnek	<u>72,7%</u>	27,3%		
	Elváltak	<u>87,5%</u>	12,5%		
	Édesanyám megözvegyült	0%	100%		
	Édesapám megözvegyült	100%	0%		

Forrás: saját szerkesztés

A munka további részében összehasonlítást végeztünk, hogy választ kapjunk arra a kérdésünkre, hogy hatással van-e a társadalmi háttér az eredményességre. Mivel az eredményességben szerepet játszik a szülői mintakövetés, ezért a szülők iskolai végzettségét összehasonlítottuk a továbbtanulási tervekkel. Az apa esetében szignifikáns kapcsolat mutatható ki. Azon hallgatók, akiknek az édesapjuk rendelkezik diplomával, több mint a fele (54,5%-a) még szeretne továbbtanulni. Felülreprezentált azok aránya, akiknek az édesapjuk csak érettségivel rendelkezik, ők nem szeretnék továbbtanulni. Az eredmények alapján elmondható, hogy a hallgatók családi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre.

4. táblázat: Az apa iskolai végzettsége és továbbtanulási tervek összevetése

		nem tervezem, hogy ezen kívül még tanuljak	nem tudom, hogy akarok-e még tanulni	szeretnék még továbbtanulni	Chi-négyzet	Sig
Apa iskolai végzettsége	Érettségi	30,4%	21,4%	<u>48,2%</u>	9,609	0,048
	Szakközépiskola	11,8%	34,2%	<u>53,9%</u>		
	Felsőoktatás	9,1%	36,4%	<u>54,5%</u>		

*Az aláhúzva szereplő értékeknél az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

Az édesanya iskolai végzettsége és a tehetséggondozó programban való részvétel között szignifikáns kapcsolat mutatható ki. Felülreprezentáltak azok aránya, akik részt vettek már tehetséggondozó programban és édesanyjuk felsőfokú végzettséggel rendelkeznek.

5. táblázat: Az anya iskolai végzettsége és a tehetséggondozó programban való részvétel összevetése

		Részt vettem tehetséggondozó programban	Nem vettem részt tehetséggondozó programban	Chi-négyzet	Sig
Anyai iskolai végzettsége	Érettségi	6,2%	93,8%	10,77	0,056
	Szakközépiskola	0%	100%		
	Felsőoktatás	<u>23,1%</u>	76,9%		

*Az aláhúzva szereplő értékeknél az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

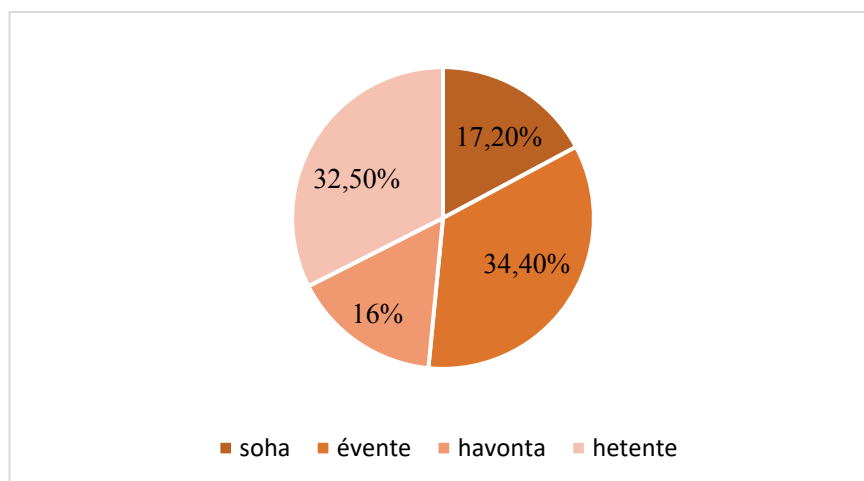
Forrás: saját szerkesztés.

Az eredmények alapján elmondható, hogy hipotézisem, miszerint a *II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre*, beigazolódott.

4.4. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola hallgatóinak sportolási tevékenységei és annak hatása az eredményességre

Mivel számos kutatás bizonyítja, hogy a sportolás is befolyásolja a hallgatók tanulmányi eredményességét, ezért mi is kíváncsiak voltunk a hallgatók eredményességére mennyire hat a sportolás. Rákérdeztünk, hogy a testnevelés kurzuson kívül milyen gyakran végeznek sporttevékenységeket. A válaszok alapján 17,2%-a soha nem végez semmilyen sporttevékenységet, nagy része 34,4%-a évente, 16%-a havonta és 32,5%-a hetente.

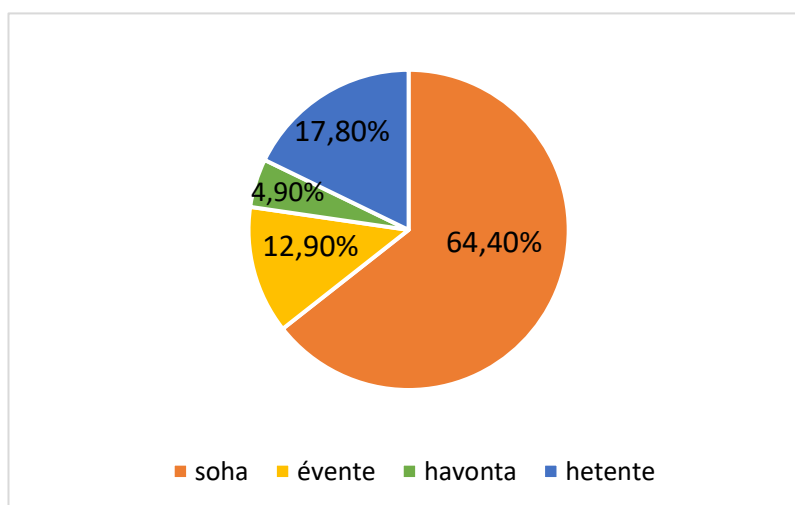
26. ábra: Sporttevékenység gyakorisága

Forrás: saját szerkesztés

Továbbiakban megkérdeztük a hallgatóktól, hogy milyen gyakran vette igénybe a főiskola edzőtermét. Legmagasabb százalékban 73,9% soha nem vette igénybe, 7,2%-a évente, 5,8%-a havonta és 13%-a hetente.

27. ábra: Főiskola edzőtermének igénybevétele

Forrás: saját szerkesztés

6. táblázat: A hallgatók által leggyakrabban űzött sportágak

A válaszadó hallgatók nagyrésze semmilyen sportágat nem végez. De legtöbb hallgató a következő sportágakat űzi:

Kerékpározás	Röplabda	Aerobik
Futás	Kosárlabda	Talajgyakorlatok
Edzőterembe való edzés	Kézilabda	Fitnessz
Tánc	Futball	Semmit
Asztalitenisz	Úszás	

Forrás: saját szerkesztés.

A sportolás tekintetében csak egy helyen találtunk szignifikáns összefüggést ($p=0,023$). Azok 75 százaléka, akik havonta végeznek sporttevékenységet, még egyszer sem fontolgatták a tanulmányok félbehagyását. Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy akik hobbi szinten foglalkoznak sportolással, kitartóbbak a tanulásban is. Mivel a többi változóval kapcsolatban nem találtam szignifikáns eltérést vagy összefüggést, ezért harmadik hipotézisem, miszerint *a sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre*, csak részben igazolódott be.

7.táblázat: Sporttevékenységek végzése és a tanulmányok félbehagyásának összevetései

Sporttevékenységek végzése		Még egyszer sem	Egyszer kerültem	Többször kerültem	Chi-négyzet	Sig
	soha	36,4%	18,2%	45,5%		
évente	25,5%	33,3%	41,7%			
havonta	<u>75,0%</u>	25,0%	25,0%			
hetente	47,8%	39,1%	13%			

*Az aláhúzással szereplő értékeknél az adjusted reziduals abszolút értéke nagyobb, mint kettő.

Forrás: saját szerkesztés

Összefoglalás

Jelen munkában a tanulmányi eredményesség vizsgálatát tűztük ki célul a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésben résztvevő hallgatói körében.

A szakdolgozat négy fejezetre és alfejezetekre tagolódik. Első és második fejezet a kutatás elméleti háttérét tartalmazza. Az első fejezetben az eredményesség fogalmát és működését mutatjuk be. Megtudhattuk, hogy az eredményesség egy olyan kutatási kérdés, amely intézményen belül mérhető. Fő szempont, hogy kitartunk céljaink mellett, aminek az eredménye a jövőben fog megnyilvánulni.

Egyes szakirodalmak nem csak a pozitívumok felől közelíti meg az eredményességet, hanem a kudarcral, tanulási célú csalódással is méri azt. Fontos a hallgatók belső motivációja, hogy mennyire érdeklődik a szak iránt, mennyire akarja fejleszti a már meglévő tudását. A második fejezetben kitértünk a felsőoktatásban résztvevők eredményességeire, illetve a külső tényezőkre. Már sikeresnek és eredményesnek mondható az a tanuló, aki felvételt nyert és sikeresen teljesítette a feladatot. Számos kutatás eredményei azt bizonyították, hogy a családi állapot, a szülők iskolai végzettsége, a családi háttér hatást gyakorol az eredményességre. A család és munka külső tényezői mellett kitértünk a sport hatásaira. Bemutattuk, hogy ez hogyan hat a fiatalok tanulmányi eredményeire. A sportnak számos pozitívuma van, megtanít tisztelni a kemény munkát, pozitív hatása van a személyiségre, megtanít kitartónak lenni.

A munka harmadik és negyedik fejezetében bemutatásra kerül a kutatás módszertani háttére és hogy milyen eredmények születtek a II. RFKMF pedagógusképzésben résztvevő hallgatók tanulmányi eredményességében. Megvizsgáltuk a II. RFKMF pedagógusképzésben résztvevő hallgatóinak a társadalmi háttérét, az eredményességi mutatóit és kitértünk a sportolási tevékenységeikre. Kutatási kérdéseket és hipotéziseket fogalmaztunk meg, melyekre az elemzés során választ is kaptunk.

Az első hipotézisünk, miszerint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola pedagógusképzésében résztvevő hallgatók társadalmi háttere hatással van a tanulmányi eredményességükre, beigazolódott, hiszen egyértelműen kirajzolódott, hogy az anya iskolai végzettsége, valamint a hallgató családi háttérében bekövetkezett változások hatással voltak az eredményességükre.

Eredményeink második hipotézisünket is alátámasztották, miszerint szakonként eltérő a hallgatók tanulmányi eredményessége. Az eredmények rámutattak, hogy mind a tanulmányi átlagban, mind a konferenciárésztvételekben, érdemösztöndíjakban, tehetséggondozó programokban való részvétel alapján eltérő a szakok hallgatóinak eredményessége. A vizsgált

eredményességi mutatók alapján a biológia, az angol nyelv és irodalom, a matematika, az ukrán nyelv és irodalom, valamint a magyar nyelv és irodalom szakos hallgatók a legeredményesebbek.

A kutatásom utolsó kérdése, hogy a sportolás pozitív vagy negatív irányba tereli a tanulmányi eredményességet. Az az eredmény született, hogy akik hobbi szinten foglalkoznak sportolással, kitartóbbak a tanulásban. A harmadik hipotézisem, miszerint a sportolás pozitív hatást gyakorol a tanulmányi eredményességre, részben igazolódott be. Bár az kirajzolódott, hogy a sportolással foglalkozók kitartóbbak, a többi eredményességi mutatónál nem találtunk szignifikáns kapcsolatot.

A kutatás segítségével képet alakíthatunk ki a kárpátaljai magyar tannyelvű felsőoktatás helyzetéről és eredményességéről. A kiválasztott téma felkutatása segítségével adatokat kaptunk arra vonatkozóan, hogy a kárpátaljai magyar pedagógusképzésben résztvevő hallgatók mennyire érdeklődnek a tudományos munka iránt, tervezik-e, hogy tanulmányaikat mesterképzésen, esetleg PhD-képzésen kívánják folytatni. A pedagógusképzésben résztvevő hallgatók tanulmányi eredményességét vizsgáló kutatás hiánypótló, amely segíthet abban, hogyan motiváljuk a hallgatókat a tudomány művelésére, ezzel is hozzájárulva a kárpátaljai elit utánpótlásához.

Резюме

В ході своєї роботи я займалася перевіркою ефективності та результативності навчання. Зокрема висвітлила поняття та функціонування ефективності. У даній роботі ми можемо дізнатися про успішність та результативність студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах. Я звертаю увагу на фактори, що впливають на успішність та ефективність. До таких факторів належать працевлаштування студентів, створення сім'ї, народження дітей та підтримка батьків. З кількох досліджень можна прочитати, що спорт також відіграє вирішальну роль щодо ефективності та успішності, тому я також звернула увагу на вплив спорту. Під час свого дослідження я розглянула результативність студентів у процесі навчання в Закарпатському угорському інституті ім. Ференца Ракоці II за допомогою онлайн-анкети. Я дослідила соціальне походження студентів, їх результативність та докладніше описала їх спортивну діяльність. Ми сформулювали дослідницькі питання та гіпотези, на які отримали відповіді під час аналізу.

Felhasznált irodalom

Bander Katalin – Galántai Júlia (2015): Az eredményesség dimenzió és háttértényezői intézményi szemmel. In: Szemerszki Marianna (2015): *Eredményesség az oktatásban*. Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 93–121.

Bocsi Veronika (2015): A hallgatói eredményesség habituális háttere. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (2015): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, 133–143.

Engler Ágnes (2014): *Hallgatói metszetek. A felsőoktatás felnőtt tanulói*. Debrecen, Debreceni Egyetem Felsőkutatói Kutató és Fejlesztő Központ.

Engler Ágnes (2015): Családkultúra és eredményesség. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (2015): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, 152–160.

Fényes Hajnalka (2009): Nemek szerinti iskolai eredményesség és a férfihátrány hipotézis. In: Magyar Pedagógia 109. évf. 1. szám 77–101.

Gyökös Eleonóra (2015): Az iskolák teljesítményének nyomában – az eredményességtől a hozzáadott értékig. In: Szemerszki Marianna (2015): *Eredményesség az oktatásban*. Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 11–20.

Kerülő Judit (2013): A felnőttkori tanulás kudarcainak lehetséges okai. Szakképzési Szemle. 29 (3). 43–59.

Kovács Klára (2015): A sportolás hatása a tanulmányi eredményekre. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (2015): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, 161–171.

Kovács Klára (2015): A sportolási szokások és a tanulmányi eredményesség egy határmenti régió hallgatóinak körében, 130–138. pp.

Kovács Klára (2016): A sportolás hátránykompenzáló szerepe a tanulmányi eredményességre gyakorolt hatása révén. In: Dr. Kovács Klára (2016): *Sport és inklúzió*. Debreceni Egyetem, Egészségügyi Kar, Gerontológia Tanszék, 5–7.

Mikulán Rita (2013): Az iskolai testnevelés szerepe és jelentősége az egészségfejlesztésben. In: *Új Pedagógia szemle*, 48-69.

Pallay Katalin (2019): Nemzeti kisebbségi hallgatók tanulmányi eredményessége. In: *Educatio: Pedagógia. Szociológia. História. Ökonómia. Pszichológia. Politológia*, 810–818.

Papp Z. Attila (2013): A kisebbségi oktatás lehetséges magyarzatai és fejlesztési irányai. In: *Kárpátalja magyar nyelvű oktatásának jelene és jövője*. Beregszász, Oktatási konferencia, 17–34.

Pusztai Gabriella – Kovács Klára (2015): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó.

Pusztai Gabriella – Sütő Zsuzsanna (2017): Magyar hallgatók a Kárpát-medence felsőoktatási intézményeiben. In: *Szülőföldön magyarul: Iskolák és diákok a határon túl.* Oktatáskutatás a 21. században (2). Debreceni Egyetemi Kiadó, 129–154.

Pusztai Gabriella (2010): *Kollegiális kezek a felsőoktatásban. Az értelmező közösség hatása a hallgatói pályafutásra.* Akadémiai doktori értekezéslet.

Pusztai Gabriella (2011): *A láthatatlan kéztől a baráti kezekig.* Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó.

Pusztai Gabriella (2014): Hallgatói eredményességi koncepciók és mutatók a felsőoktatás-kutatásban. In: Nagy Péter Tibor – Veroszta Zsuzsa (2014): *A felsőoktatás kutatása.* Budapest, Gondolat, 1-12.

Pusztai Gabriella (2015): Tanulmányi eredményességet támogató tényezők az egyetem falain kívül és belül. In: Pusztai Gabriella – Kovács Klára (2015): *Ki eredményes a felsőoktatásban?* Nagyvárad-Budapest, Új Mandátum Kiadó, 79–96.

Reisz Terézia (2002): A tanulók tanulmányi eredményességének területi összefüggései. In: *Magyar Pedagógia* 102. évf. 4. szám 475–489.

Széll Krisztián (2015): Iskolai eredményesség és tanári attitűdök. In: Szemerszki Marianna (2015): *Eredményesség az oktatásban.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 25-48.

Szemerszki Marianna (2015): A tanulói eredményesség dimenziói és háttértényezői. In: Szemerszki Marianna (2015): *Eredményesség az oktatásban.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 52-86.

Szemerszki Marianna (2015): *Eredményesség az oktatásban.* Budapest, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet.

Melléklet

1.számú melléklet: A kutatási kérdőív

1. Szak

- Tanítói
- Óvodapedagógia
- Biológia
- Matematika
- Történelem
- Ukrán nyelv és irodalom
- Magyar nyelv és irodalom
- Angol nyelv és irodalom
- Földrajz
- Kémia

2. Évfolyam

- 2.
- 3.
- 4.
- MA/MSc 1.
- MA/MSc 2.

3. Tagozat

- nappali
- levelezői
- mindkettő

4. Amennyiben két szakon tanulsz, mi a második (levelezős) szakod?

- Tanítói
- Óvodapedagógia
- Biológia
- Matematika
- Történelem
- Ukrán nyelv és irodalom
- Magyar nyelv és irodalom
- Angol nyelv és irodalom
- Földrajz
- Kémia
- Számvitel és adóügy
- Turizmus

5. Jelenleg hol ész?

- Falu
- Város
- Megyeszékhely

6. Nemed

- nő
- férfi

7. Mi a jelenlegi családi állapotod?

- egyedülálló
- házas
- párkapcsolat
- elvált
- özvegy

8. Van e gyereked?

- van
- nincs

9. Történt-e változás a szüleid családi állapotában a felsőoktatási éveid alatt?

- Nem változott, házaságban/együtt élnek
- Nem változott, továbbra is külön élnek
- Elváltak
- Édesanyám megözvegyült
- Édesapám megözvegyült
- Egyéb

10. A felsőoktatásban töltött éveid alatt történt-e változás a családi állapotodban?

- nem
- párt találtam
- összeköltöztünk
- megházasodtam
- gyermeke(i)m születtek
- elváltam/együttélés felbomlott
- egyéb

11. Édesanyádnak mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?

- általános iskola
- középiskola
- szakközépiskola, technikum (érettségivel)
- gimnázium
- főiskola
- egyetem
- nem tudom

12. Édesapádnak mi a legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?

- általános iskola
- középiskola
- szakközépiskola, technikum (érettségivel)
- gimnázium
- főiskola

- egyetem
- nem tudom

13. Mennyire játszottak szerepet a továbbtanulásodban a következő tényezők?

	egyáltalán nem	inkább nem	inkább igen	teljes mértékben
Hogy jól jövedelmező állást találsz				
Hogy elismert foglalkozásom legyen				
Felsőoktatási intézmény földrajzi közelsége				
Hogy gyarapítsam tudásom				
Mert diplomával könnyebb elhelyezkedni				
Mert még nem akartam dolgozni				
Családi hagyományt követtem				
Nem kellett tandíjat fizetni				
Hogy sokféle kapcsolatot alakítsak ki				

14. Közvetlenül érettségi után kezdted meg főiskolai/egyetemi tanulmányaidat?

- Igen
- Nem

15. Az érettségi megszerzésének éve:

16. Amennyiben nem rögtön érettségi után felvételiztél, mivel foglalkoztál?

- dolgoztam
- munkanélküli voltam
- máshol tanultam
- egyéb

17. Milyen középiskolában szerezted meg az érettségi bizonyítványt?

- hagyományos 1-11. osztályos középiskola
- gimnázium
- egyházi fenntartású líceum
- kéttannyelvű középiskola
- technikum
- szakközépiskola
- nem tudom

18. Milyen tagozatú osztályba jártál?

- általános
- nyelvi tagozat
- matematika, fizika tagozat
- számítéstechnikai tagozat
- biológia, kémia tagozat
- testnevelés tagozat
- egyéb

19. Milyen tannyelvű iskolában érettségiztél?

- magyar
- ukrán
- orosz

20. Milyen tárgyakból tettél ZNO vizsgát?

- ukrán nyelv és irodalom
- Ukrajna története
- matematika
- fizika
- kémia
- biológia
- földrajz
- angol nyelv
- francia nyelv
- német nyelv
- spanyol nyelv

21. Milyen eredményeket értél el a ukrán nyelvből?

- 100-120
- 120-140
- 140-160
- 160-180
- 180-200

22. Milyen eredményeket értél el szaktárgyakból?

- 100-120
- 120-140
- 140-160
- 160-180
- 180-200

23. ZNO alapján kerültél be a főiskolára vagy belső felvétellel?

- ZNO
- Belső felvételi (koledzs, szakgimnázium, technikum)

24. Rendelkezel valamilyen nyelvvizsgával?

- igen
- nem

25. Ha az előző kérdésre „igen”-el válaszoltál, kérlek írd le milyennel!

26. Mai fejjel jelentkezne-e a felsőoktatásban?

- Nem, nem jelentkeznék
- Igen, ugyan oda jelentkeznék
- Igen, más intézménybe jelentkeznék
- Igen, más szakra jelentkeznék

27. Rendelkezel -e már valamilyen diplomával?

- igen
- nem

28. Mennyire vagy biztos abban, hogy befejezed tanulmányaidat?

- Teljes mértékben
- Inkább igen
- Inkább nem
- Egyáltalán nem

29. Tervezed-e még, hogy tanulni fogsz a jelenlegi végzettség megszerzése után?

- nem tervezem, hogy ezen kívül még tanuljak
- nem tudom, hogy akarok-e még tanulni
- szeretnék még továbbtanulni

30. Diplomaszerezés után szeretnéd-e magiszteri szinten folytatni a tanulmányaidat?

- igen
- nem

31. Ha igen, akkor hol szeretnéd megszerezni?

- ugyan itt a főiskolán
- Kárpátalján más egyetemen
- Ukrajnában más egyetemen
- Magyarországi egyetemen

32. Ha nem, akkor miért nem?

- dolgozni szeretnék
- családot szeretnék alapítani
- nincs már kedvem tanulni

33. Amennyiben magiszterin tanulsz, tervezed-e, hogy PhD-tanulmányokat folytass?

- igen
- nem

34. Ha igen, akkor hol szeretnéd folytatni?

- Kárpátalján
- Ukrajnában
- Magyarországon

35. Kerültél-e már olyan helyzetbe jelenlegi felsőfokú tanulmányaid során, amikor tanulmányaid félbehagyását fontolgattad?

- Még egyszer sem
- Egyszer kerültem
- Többször kerültem

36. Kitől kérsz tanácsot, mikor elbizonytalanodsz a tanulmányaidnak folytatásával kapcsolatban? (több válasz jelölhető)

- szülőktől
- főiskolai barátoktól, hallgatótársaktól
- főiskolán kívüli barátoktól
- oktatóktól
- testvérektől
- közeli rokonoktól
- egyéb

37. Hogyan hoztad meg a felsőoktatási jelentkezési döntéseidet? (több válasz jelölhető)

- szüleim elvárásait, tanácsait követtem

- tanárain tanácsait követtem
- a magam feje után mentem
- testvére(i)m példáját követtem
- barátaim, osztálytársaim példáját követtem
- pályaválasztási tanácsadó segítségével

38. Van e a családban, olyan, aki...

Doktorandusz (PhD hallgató)	Nincs	Van
Diplomás ember		
Munkanélküli		
Diplomáját külföldön hasznosító		
Diplomáját külföldön szerző		
Sportoló		

39. Mennyire igazak rád a következő állítások?

	egyáltalán nem igaz	inkább nem igaz	inkább igaz	teljesen igaz
Jók az általános értelmi képességeim (pl. jó memória, folyékony beszéd stb.)				
Valmilyen speciális képességem van, amiben jó vagyok (pl. sport, művészet, matematika stb.)				
Motivált vagyok a tanulásban				

40. Mit gondolsz, kinek köszönheted a leginkább eddigi iskolai előremeneteledet? (több válasz jelölhető)

- általános iskolai tanárainknak
- középiskolai tanárainknak
- egyetemi/főiskolai tanárainknak
- szüleimnek
- egyéb családtagomnak
- barátainknak
- saját magámnak
- csoporttársaimnak

41. Mennyire jellemzők szüleid tanuláshoz való viszonyára a következők?

	Egyáltalán nem	Nem jellemző	Is-is	Jellemző	Teljesen jellemző
Mindig fontosnak tartották a tanulást					
Hagyták, hogy eldöntsem mit szeretnék tanulni					
Elvárásaiknak sosem tudtam eléggé megfelelni					
Nincs elvárásaik, nem is irányítottak					
Sosem az iskolában megszerzett tudást tartották fontosnak					
Nem tudom megítélni, nem beszélgetünk erről					

42. Milyen mértékben ért egyet az alábbi kijelentésekkel?

	Teljes mértékben	Inkább igen	Inkább nem	Egyáltalán nem
A tanulmányok, amelyeket folytatok, hasznosak lesznek számomra a szakmai karrierem során.				
Nagyon elszánt vagyok a tanulmányaim befejezését illetően				
Szeretnék minél jobb tanulmányi eredményeket elérni.				

43. Mennyire vagy jó tanuló?

	Nagyon jó	Jó	Átlagosan jó	Átlagosnál rosszabb	Nagyon rossz
A jegyeid alapján					

Hallgatótársaid véleménye alapján					
Oktatóid véleménye alapján					
A saját véleményed alapján					
Szüleid véleménye alapján					

44. Milyen volt a tanulmányi átlagod az előző két félévben?

- nagyon jó (5)
- jó (4,5 körül)
- átlagosan jó (4 körül)
- átlagosnál rosszabb (3 körül)

45. Az elmúlt néhány hónapban a testnevelés kurzuson kívül milyen gyakran végeztél olyan intenzív sporttevékenységet, amely legalább 45 percig tartott?

- Soha
- Évente 1-2-szer
- Havonta 1-2-szer
- Havonta többször
- Hetente 1-2-szer
- Hetente háromszor vagy többször

46. Milyen sportágat űzol a leggyakrabban?

47. Milyen gyakran vetted igénybe az elmúlt tanévben a főiskolai edzőtermét?

- Soha
- Évente 1-2-szer
- Havonta 1-2-szer
- Havonta többször
- Hetente 1-2-szer
- Hetente háromszor vagy többször

48. Hogyan hat a jelenlegi háborús helyzet a tanulmányaidra?

- itthonról folytatom
- külföldről folytatom online
- a tanulás mellett dolgozom

49. Egyetemi/főiskolai éveid alatt, mely állítások voltak igazak? (több válasz jelölhető)

	Igen	Nem
Készítettem OTDK dolgozatot vagy poszttert		
Előadtam vagy bemutattam poszttert konferencián		
Részesültem érdemösztöndíjban		
Magánórákat adtam/korrepetáltam		

Évfolyamfelelős/csoportfelelős posztot töltöttem be		
Részt vettem tehetséggyógyító ösztöndíjas programban		

50. Részt vettél már konferencián?

- igen
- nem

51. Voltál már előadó egy konferencián?

- igen
- nem

Ім'я користувача:
Ілдіко Греба

ID перевірки:
1015132448

Дата перевірки:
17.05.2023 14:58:34 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
18.05.2023 09:47:13 CEST

ID користувача:
100011752

Назва документа: Szántó Zsófia

Кількість сторінок: 48 Кількість слів: 12169 Кількість символів: 92569 Розмір файлу: 562.99 KB ID файлу: 1014813716

10.7% Схожість

Найбільша схожість: 3.19% з Інтернет-джерелом (<https://mek.oszk.hu/14000/14048/14048.pdf>)

10.5% Джерела з Інтернету

346

Сторінка 50

1.4% Джерела з Бібліотеки

52

Сторінка 53

2.98% Цитат

Цитати

32

Сторінка 54

Не знайдено жодних посилань

0% Вилучень

Немає вилучених джерел